

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

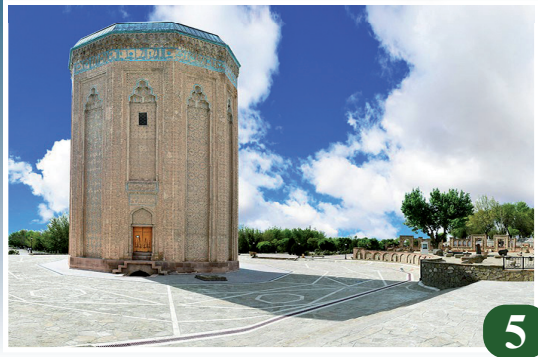

"SƏS" qəzeti mənim üçün ən əziz qəzetdir

№ 023 (7191)

NAXÇIVAN: 5000 illik tarix, 101 illik muxtariyyət

5

Prezident İlham Əliyev Bakıda metronun "Gənclik" stansiyasının yaxınlığında yaradılan yeni parkın açılışında iştirak edib

2

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Bakıda metronun "Gənclik" stansiyasının yaxınlığında "Antena" sahəsi adlanan ərazidə yeni yaradılan parkın açılışında iştirak ediblər.

SƏS

8 fevral 2025-ci il.
Qiyməti 60 qəpik

Putin-Tramp sövdələşməsi və...

Fransa dünyada sülhə və təhlükəsizliyə təhdid yaradır

12

Vergi və gömrük rüsumları niyə dəyişdirilməlidir?

9

"USAID illər boyu müxtəlif dünya ölkələrində ikili funksiyanı yerinə yetirib"

13

Şərqdə ilk dəfə: ölüm hökmü necə ləğv edildi?

8

Təbiətin oyanmasının ilk müjdəçisi

14

“Mühüm enerji təhlükəsizliyi layihəsi üçün tərəfdaşlarımızla fəal çalışırıq”

“İlham Əliyev. İnkişaf - məqsədimizdir” çoxcildliyinin 141-ci kitabı çapdan çıxıb

Biz 2030-cu ilə qədər təxminən 6 gigavatlıq Günəş, külək və hidroenerji stansiyalarının tikilməsini planlaşdırırıq. Bu, tam planlarımızın hamısı deyil, 10 gigavatlıq bərpaolunan enerji layihələri üzrə müqavilələr və anlaşma memorandumları imzalanıb. Biz, həmçinin ixrac bazarlarına diqqət yetiririk və Xəzər dənizindən başlayaraq Qara dənizin dibi ilə enerji kabelinin çəkilməsini nəzərdə tutan digər mühüm enerji təhlükəsizliyi layihəsinin həyata keçirilməsi üçün tərəfdaşlarımızla fəal çalışırıq”. AZƏRTAC xəbər verir ki, “İlham Əliyev. İnkişaf - məqsədimizdir” çoxcildliyinin çapdan yeni çıxmış 141-ci kitabında yer alan bu sözləri dövlətimizin başçısı BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər

Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) Liderlər Sammitinin açılış mərasimində söyləyib.

Çoxcildliyin 141-ci kitabında toplanmış materiallar 2024-cü ilin noyabr-dekabr aylarını əhatə edir. Yeni kitab Azərbaycan Prezidentinin COP29 Liderlər Sammitinin açılış mərasimində, COP29 çərçivəsində inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərinin (SIDS) Sammitində çıxışlarının mətnləri, bu beynəlxalq tədbirlə bağlı Azərbaycana gəlmiş dövlət və hökumət rəhbərləri, eləcə də Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti, Avropa Şurasının Baş katibi, BMT-nin Baş katibi, İslam İnkişaf Bankının prezidenti, ICESCO-nun Baş direktoru, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının prezidenti ilə görüşləri haqqında informasiyalar

daxil edilib.

Nəşrdə Prezident İlham Əliyevin Türk Dövlətləri Təşkilatı Dövlət Başçılarının 11-ci Zirvə görüşündə iştirak etmək üçün Qırğız Respublikasına səfərinə dair materiallar da verilib. Çoxcildliyin bu kitabında Prezident İlham Əliyevin Bakıda Zəfər parkının açılış mərasimində Azərbaycan xalqına müraciətinin mətni də yer alıb.

Oxucu kitabda Azərbaycan Prezidentinin Ümumrusiya Dövlət Televiziya və Radio Yayımı Şirkəti və Rusiyanın “RIA Novosti” Agentliyi üçün “Rossiya Seqodnya” Beynəlxalq İnformasiya Agentliyinin Baş direktoru, “Rossiya-1” televiziya kanalında “Vesti nedeli” proqramının müəllifi və aparıcısı Dmitri Kiselyova müsahibəsinin mətni ilə də tanış ola bilər. Yeni kitab dövlətimizin başçısının COP29 çərçivəsində “Dünya dinləri yaşıl planet uğrunda” şüarı altında keçirilən Dini Liderlərin Qlobal Sammitinin, Asiya Siyasi Partiyaları Beynəlxalq Konfransı 12-ci Baş Assambleyasının, “Qayıdış hüququ: Ermənistandan zorla çıxarılmış azərbaycanlılar üçün ədalətin təmin edilməsi” mövzusunda II beynəlxalq konfransın, Azərbaycan Uşaqlarının VI Ümumrespublika

Forumunun, Azərbaycan könüllülərinin VII həmrəylik forumunun iştirakçılarına müraciətləri də daxil edilib. Çoxcildliyin buraxılışına məsul “Azərneşr”-in baş redaktoru Ələvşet Ağalarovdur. Bu cildin hazırlanmasında da Azərbaycan Dövlət İnformasiya Agentliyinin (AZƏRTAC) materiallarından istifadə olunub.

Prezident İlham Əliyev Bakıda metronun “Gənclik” stansiyasının yaxınlığında yaradılan yeni parkın açılışında iştirak edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Bakıda metronun “Gənclik” stansiyasının yaxınlığında “Antena” sahəsi adlanan ərazidə yeni yaradılan parkın açılışında iştirak ediblər. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizov yeni parkda yaradılan şərait barədə ətraflı məlumat verdi.

Paytaxtımızın daha da müasirləşdirilməsi, abadlaşdırılması istiqamətində görülən işlər yaşıllıq zolaqlarının və parkların salınması ilə paralel şəkildə davam etdirilir. Belə istirahət məkanlarından daha biri Azərbaycan Prezidentinin 2023-cü il 18 avqust və 2024-cü il 13 yanvar tarixli sərəncamlarına əsasən Nərimanov rayonunda - metronun “Gənclik” stansiyasının yaxınlığında, Vaqif prospekti, Ceyhun Hacıbəyli, Şəmsi Rəhimov və Nəsim bəy Yusifbəyli küçələrinin kəsişməsində salınan yeni parkdır.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım

parkda yaradılan şəraitlə tanış oldular. “Antena” sahəsi kimi tanınan bu ərazidə yararsız vəziyyətdə olan bəzi tikililər sökülüb. Söküntü işlərindən sonra parkın ərazisi daha da genişləndirilib və 19 hektara çatdırılıb.

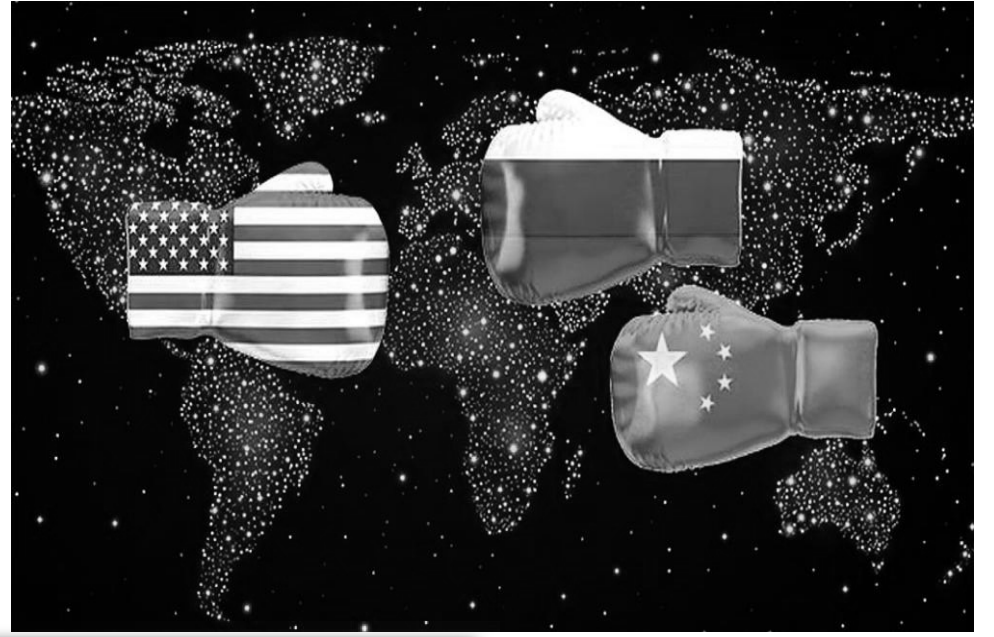
Parkın ərazisindəki mövcud tarixi inzibati bina saxlanılıb və binada bərpa işləri aparılıb. Yeni salınan parkda sakinlərin və qonaqların asudə vaxtlarının səmərəli təşkili üçün

qısa müddətdə gözəl şərait yaradılıb. Belə ki, burada müasir tələblərə cavab verən iki restoran inşa olunub. Həmçinin burada fəvvarə də quraşdırılıb. Bu da istirahət məkanına əlavə gözəllik verir.

Müasir istirahət kompleksinin ərazisinin 14 hektarında yaşıllıq sahələri salınıb, 20 mindən çox ağac və kol əkilib. Parkda avtomat suvarma sistemi, su və yanğın çənələri, nasosxana, təhlükəsizlik müşahidə kamera-

ları quraşdırılıb. Həmçinin işıqlandırma sistemi yeni layihə əsasında ən müasir standartlara uyğun şəkildə qurulub. Parkda piyada və velosiped yolları çəkilib, uşaqlar üçün və açıq hava şəraitində müasir məşq qurğuları ilə təchiz edilmiş idman meydanları yaradılıb. Yeni parkla yaxınlıqdakı “Dədə Qorqud” parkını əlaqələndirən yeraltı keçid də inşa olunub. Bu da sakinlərin təhlükəsiz və rahat hərəkətinə şərait yaradır.

Son illər Azərbaycanın bütün regionlarında, o cümlədən Bakı şəhərində abadiyyət və yenidənqurma işləri geniş vüsət alıb. Əhalinin rahatlığının və istirahətinin yüksək səviyyədə təşkili məqsədilə yeni parklar və çoxsaylı yaşıllıq zolaqları salınıb, mövcud park və xiyabanlar isə əsaslı şəkildə yenidən qurulub. Həyata keçirilən bu layihələr Bakının və regionların simasını dəyişməklə yanaşı, ölkəmizdə ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılmasında da mühüm rol oynayır. Yeni istifadəyə verilən park da paytaxtımızın daha da gözəlləşməsi, şəhərdə yaşıl guşələrin sayının artırılması və insanların səmərəli istirahəti baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Putin-Tramp sövdələşməsi və...

Prezidentliyinin üçüncü günündə Donald Tramp Rusiya prezidenti Vladimir Putin Ağ Evin Ukraynadaki münaqişənin həlli ilə bağlı sərt şərtlərini qəbul etməsə, Rusiyanın neft sektorunu sarsıdıcı sanksiyalar tətbiq edəcəyi ilə birbaşa hədələyərək Kremlə yüksək səslə çağırış edib. Rusiyada Amerika sanksiyalarının tamamilə təsirsiz, mənasız olduğu və Rusiyanın xarici siyasətinə təsir edə bilməyəcəyi ümumi qəbul edilərsə də, Tramp bu dəfə öz məqsədinə çatacağına dərinəndən əmindir.

Trampın nikbinliyi əsasən ona əsaslanır ki, ABŞ-ın müttəfiqlərinə qarşı oxşar sanksiyalar və tariflər təhdidləri altında onların bir çoxu son dərəcə mənfəətçi iqtisadi nəticələrə yol verməmək üçün artıq onun sərt tələbləri ilə razılaşmalı olub. Amma Kreml ardıcıl olaraq ABŞ-ın müttəfiqlərindən qat-qat güclü və müstəqil olan Rusiyada bu üsulların işləməyəcəyini bildirib. Odur ki, Rusiya ABŞ-ın təhdidlərinə məhəl qoymadan Ukraynada strateji hədəflərinin sarsılmaz yerinə yetirilməsində israr edə bilər. Bununla belə, Tramp əmindir ki, onun Rusiyanın neft sektoruna yeni sanksiyalar tətbiq etmək hədəsi iki əsas səbəbə görə Rusiyanın Ukrayna münaqişəsi ilə bağlı danışıqlarda mövqeyinə təsir edir:

1. Tramp Rusiya neftini Çinə və digər əsas alıcılara çatdıran kölgə tankerlərinə qarşı yeni sanksiyaların Rusiya iqtisadiyyatına güclü zərbə vura biləcəyinə ümid edir. Bloomberg-in məlumatına görə, yanvarın ortalarında (prezident Cozef Baydenin dövründə) Çin təxminən 2 milyon barel daşımali olan üç tankeri qəbul etməkdən imtina edib. Çin ABŞ-ın ciddi ikinci dərəcəli sanksiyalarına məruz qalmağı istəmədiyi üçün bu tankerlərin öz limanlarına daxil olmasına icazə verməyib. Tramp bu ilk sınaq şəraitindən konkret nəticə çıxardı: Amerikanın Rusiyanın kölgə tankerlərinə qarşı sanksiyaları işləyir və gücləndirilməlidir.

2. Tramp ilk prezident sərəncamlarından birində Baydenin Amerika enerji şirkətləri üçün neft hasilatına dair ekoloji və digər məhdudiyyətlərinin demək olar ki, hamısını ləğv etdi. Beləliklə, Tramp ümid edir ki, Amerika neft hasilatını "Qaz, bala, qaz!" şüarı altında artıraraq. Bu halda isə Tramp dünya bazarında neftin qiymətini aşağı salmağa nail olacaq və bu, Rusiya iqtisadiyyatına güclü zərbə vuracaq. Eyni zamanda Tramp ilk dövründən bəri əla münasibətləri olan Səudiyyə Ərəbistanının da neft hasilatını əhəmiyyətli dərəcədə artıracağına ümid edir.

Lakin Amerika neft şirkətləri və Səudiyyə Ərəbistanının daha ucuz qiymətə əlavə neft hasil etməsinin sərfəli olacağı qətiyyənlə fakt deyil. Buna baxmayaraq,

Tramp öz sanksiyalarının yüksək effektivliyinə qəti şəkildə inanır. O, ilk dövründə İranın neft sektoruna sarsıdıcı sanksiyalar zərbəsi endirməyi bacaran konkret uğurlu nümunəni çox yaxşı xatırlayır. Trampdan əvvəl İran gündə təxminən 3 milyon barel ixrac edirdi. Tehrana "cəhənnəm sanksiyaları" tətbiq etdikdən sonra İran ixracının həcmi kəskin şəkildə cəmi 250 min barelə qədər azaldı. Və Tramp hesab edir ki, Putin Ukraynadaki münaqişənin sülh yolu ilə həlli ilə bağlı güzəştə getməsə, Rusiya neftinin ixracına sanksiya tətbiq etməklə oxşar nəticələr əldə edə bilər. Göründüyü kimi, güzəştlər cəbhə xətti boyunca Avropa ölkələrindən 100 minə qədər sülhməramlı əsgərin yerləşdiyi demilitarizasiya zonasının yaradılmasını, eləcə də Amerika və Avropa silahlarının illik uzunmüddətli tədarükü şəklində Ukrayna üçün təhlükəsizlik zəmanətlərini əhatə edir.

Bir tərəfdən, bu cür şərtlər Rusiya üçün tamamilə qəbul ediləməzdir, lakin digər tərəfdən, Tramp Rusiya Federasiyasının federal büdcəsini ən mühüm maliyyə mənbəyindən məhrum edə biləcək neft sanksiyalarının tətbiqi təhlükəsi şəklində olan bu "çubuq"un Rusiyanı bu tələblərlə razılaşmağa məcbur edəcəyinə ümid edir. Bununla belə, Putinin Trampın sanksiya hədəflərini bləf hesab etməsi tamamilə mümkündür. Hətta o, bləf etməsə belə, heç bir Amerika sanksiyaları, hətta ən "cəhənnəm" sanksiyaları da Rusiyanın qalib gəlməsinin qarşısını ala bilməyəcək. Putin Trampın 1945-ci ilin fevralında Ruzvelt, Stalin və Çörçilin etdiyi kimi, iki liderin dünyanı bölməyə razılaşdığı bir növ "Yalta-2" sazişi bağlaya bilsə, buna nail ola bilər.

Nəzəri olaraq, Trampın əsasən təcridçi xarici siyasət yeritməsi faktını nəzərə alsaq, belə bir bölgü mümkündür. Birincisi, Tramp Birləşmiş Ştatların bütün əvvəlki ABŞ prezidentlərinin İkinci Dünya Müharibəsinin bitməsindən sonra etməyə çalışdığı kimi, Birləşmiş Ştatların "qlobal polis" rolunu oynamağa davam etməsini istəmir. Tramp hesab edir ki, Birləşmiş Ştatlar dünya hökmranlığına can atmaq üçün boş yerə gərginləşmə bilər. Deyirlər ki, bu pulu öz ölkəndə

xərcləmək daha yaxşıdır.

İkincisi, Tramp soruşur ki, ABŞ nə üçün 40-a yaxın müttəfiqini qorumaq üçün böyük müqavilə öhdəlikləri götürməlidir. Deyirlər, qoy özlərini müdafiə etsinlər, ya da istəsələr başqalarını müdafiə etsinlər, xüsusən də onların eksəriyyəti zəngin ölkələrdir. Və bu əsasda Putin, çox güman ki, Trampın Monro Doktrinasını ilkin 1823-cü il versiyasına qaytarmağın mümkün olacağını gözləyir. O zaman ABŞ Şimali, Mərkəzi və Cənubi Amerikanın sırf Amerikanın maraq dairəsi olduğunu iddia edirdi. Və bu sahənin Avropa gücləri tərəfindən tanınması müqabilində Birləşmiş Ştatlar onların qitəsində Avropanın maraq dairəsinə müdaxilə etməyəcəyinə söz verib.

Putinin məntiqinə görə, əgər Tramp orijinal Monro Doktrinasının bərpasını qəbul etsə, o zaman ABŞ Rusiyanın öz geosiyasi məqsədlərini öz "arxa bağçasında" - ilk növbədə Ukraynada həyata keçirməsinə mane olmamağı öhdəsinə götürməli olacaq ki, bu da Trampın onu tamamilə Rusiyaya təslim etməsi deməkdir. Amma Rusiyanın eksklüziv maraq dairəsinə bütün keçmiş sovet respublikaları da daxil olmalıdır (təbii ki, Baltikyanı ölkələr istisna olmaqla). Bunun müqabilində Rusiya öz "həyətidə" - Mərkəzi, Cənubi və Şimali Amerikada, o cümlədən Trampın həqiqətən də əldə etmək istədiyi Qrenlandiyada ABŞ-a müdaxilə etməməyi öhdəsinə götürməlidir. Belə görünür ki, bu, Trampın anlayışına uyğun olaraq gözəl, qarşılıqlı faydalı sövdələşmə ola bilərdi. Bununla belə, Tramp şübhəsiz ki, Rusiyanın ABŞ-a "arxa həyətidə" xüsusi müdaxilə etmədiyini söyləyəcək. O, soru-

şur ki, ABŞ-ın Rusiyadan bu qədər imtina etməli və bunun müqabilində bu qədər az şey əldə etməli olduğu bir razılaşma əldə etməyin mənası nədir?

Geniş Amerika "məhkəməsi"ndə ABŞ-a çox mane olan Çinlə tamamilə fərqli bir məsələdir. Çinin demək olar ki, hər bir Latin Amerikasına ölkəsində, o cümlədən Çinin 2023-cü ildən casus bazasına malik olduğu Kubada və Çinin kanalın hər iki ucunda iki

limana sahib olduğu Panamada əsas ticarət əlaqələri və mühüm infrastrukturunu var. ABŞ üçün Çinin Qrenlandiyada investisiya layihələri daha az həssas deyil. Buna görə də, Tramp məhz Çinlə "Monro müqaviləsi" bağlamalıdır, buna görə ABŞ nəzəri olaraq Tayvanı Çin tərəfindən hərbi ilhaqdan müdafiə etməyi öhdəsinə götürür və bunun müqabilində Çin Latin Amerikasına və Qrenlandiyada Amerikanın bu bölgələrdə hökmranlığını təhdid edən əsas layihələrini məhdudlaşdırmağı və ya satmağı öhdəsinə götürür.

Beləliklə, ABŞ Çinlə bərabər şərtlərlə razılığa gələ bilər, lakin Rusiya ilə bunu etmək çətin deyil. Nəticədə, Tramp və Putin arasında Ukrayna məsələsi ilə bağlı danışıqlar böyük ehtimalla uğursuzluğa düşər olacaq və bundan sonra Rusiya-Amerika münasibətləri daha da gərginləşəcək. Belə olan halda Vaşinqtona qalan yeganə plan Çinə qarşı Rusiya-ABŞ ittifaqı yaratmağa çalışmaqdır. Lakin bu, kökündən qeyri-realdır, çünki Rusiya və Çin arasındakı müttəfiqlik hazırda hər iki tərəf üçün - həm iqtisadi, həm də geosiyasi baxımdan çox faydalıdır. Belə bir ox Amerika hegemonluğuna güclü əks çəkiyə çevrilə bilər.

ABŞ üçün Rusiyanı öz tərəfinə çəkmək və Çinə qarşı rus kartını oynamaq üçün yeganə ümid Rusiya və Çinin sovet dövründə olduğu kimi tamamilə dağılacağı anı gözləməkdir. Və belə bir parçalanma mütləq yenidən baş verəcək. Bunun nə vaxt baş verəcəyi bilinmir, amma bu, şübhəsiz ki, prezident Trampın dövründə olmayacaq.

vəLi

Ağ Evdə qaralanan gün

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan ABŞ-da səfərdə olub. Bu səfər rəsmi xarakter daşımada Paşinyan yerli ermənilər vasitəsilə bir sıra görüşlər keçirə bilib. ABŞ vitse-prezidenti ilə Ağ Evdə keçirilən görüşdə heç bir sənəd imzalanmasada, razılıq əldə edilməsə də hər halda sıradan bir görüş olaraq Nikolun işinə yaraya bilib. Yəni Baş nazir bu görüşdən sonar daxili auditoriyaya nə deyəcəyini artıq müəyyənləşdirib, mövzu var. Ölkələr arasında ikitərəfli münasibətləri müzakirə edildiyini Ermənistan hökumətinin mətbuat xidməti də təsdiq edib. Qeyd edək ki, Paşinyan fevralın 3-dən 7-dək Vaşinqtonda işgüzar səfərdədir. O, Beşinci Beynəlxalq Dini Azadlıq Sammitində və Milli Ritual Səhər yeməyində iştirak edib.

Yıxımızdan uzaq olan ölkələr, məsələn, Aİ missiyasının Zəngəzur bölgəsində təhlükəsizliyi təmin edəcəyini bəyan edəndə, məsələn, mən bunu başa düşə bilmirəm”, - Sergey Lavrov İrəvanın Avro-Atlantik birliyin başqa bir hissəsi ilə münasibətlərinin başqa bir qaynar mövzusunə keçib.

Nikol Paşinyan hökuməti “Ermənistanın Avropa İttifaqına daxil olması prosesinin başlanması haqqında” hay-küylü qanun layihəsini təsdiqləyib. Bu sənədin rəsmi əsaslandırılmasından belə çıxır ki, “layihənin qəbulu Ermənistan Respublikası vətəndaşlarının onun Avropa İttifaqına tamhüquqlü üzv olması ilə bağlı gözləntilərini daha reallaşdıracaq”. Qanun layihəsini təsdiqləyən hökumət iclasında çıxış edən Ararat Mirzoyan bəyan edib ki, “Aİ müxtəlif hallarda erməni demokratiyasına güclü siyasi dəstək ifadə edib və faktiki olaraq Ermənistan

Ermənistan Respublikasının baş naziri Nikol Paşinyan Vaşinqtonda Ağ Evdə ABŞ-ın vitse-prezidenti Ceyms Venlsə görüşüb. Görüş zamanı ikitərəfli münasibətlərlə bağlı məsələlər, o cümlədən regional gündəm müzakirə olunub. Fevralın 6-da Nikol Paşinyan Strateji Araşdırmalar üzrə Amerika İrs Fondunun nümayəndələri ilə görüşüb. Onun mətbuat xidmətinin bildirdiyinə görə, görüşdə iqtisadiyyat, enerji, investisiya, təhsil, səhiyyə və digər sahələrdə ikitərəfli əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinin vacibliyi vurğulanıb. Yanvarın ortalarında Ermənistan və ABŞ strateji tərəfdaşlıq haqqında xartiyə imzalayıblar. Yerevan və Vaşinqton həmçinin nüvə sahəsində əməkdaşlıq haqqında saziş üzrə danışıqlara başladığını elan ediblər. 2024-cü ilin yayında erməni-amerikan dialoqunun görüşü baş tutdu. Görüşdən sonra iki ölkə hökumətləri ikitərəfli dialoqun strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksəldilməsi planlarına dair birgə bəyanat yayıblar.

Ermənistan-Amerika: əbədi bacılıq

ABŞ-ın keçmiş hakimiyyəti – Baydenin prezidentliyi dövründə Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan Vaşinqtona səfər edərək, Ağ Evdə hakimiyyət dəyişikliyi ərəfəsində iki ölkə arasında münasibətlərin statusunu yüksəldərək dövlət katibi Entoni Blinkenlə Strateji Tərəfdaşlıq haqqında Xartiyə imzalamağa imkan tapa bilmişdi. Xartiyə İrəvan və Vaşinqtonun təhlükəsizlik və müdafiənin həssas sahələri də daxil olmaqla əməkdaşlığın yeni səviyyəsinə qalxmaya hazır olduğunu bəyan edir. Ermənistan rəhbərliyi Azərbaycanın yaxınlaşmağa ümid etdiyi Donald Tramp vəzifəyə başlamazdan əvvəl Vaşinqtonun İrəvanla xüsusi münasibətləri tanımasını təmin edə bildiyini düşündü. Moskvada Ermənistanın qərarı “suveren seçim” adlandırılarsa da, Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov ölkə hakimiyyətini Qərbdən dəstək istəməkdənsə, qonşu dövlətlərlə problemlərini həll etməyə çağırıb.

Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan və ABŞ-ın keçmiş dövlət katibi Entoni Blinkenin Vaşinqtonda imzaladığı ABŞ və Ermənistan arasında Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyası “iqtisadiyyat, təhlükəsizlik, müdafiə, demokratiya, inklüzivlik və insanlar arasında əlaqələr kimi sahələrdə əməkdaşlığı genişləndirmək niyyətinin siyasi bəyannaməsinə bənzəyir” və konkret əməkdaşlıq proqramı yoxdur. Bununla belə, qeyri-müəyyən ifadələrə baxmayaraq, bu sənədin rəsmi imzalanması mərasimində

Paşinyan Ceyms Venlsə nədən danışdı?

çığış edən dövlət katibi Blinken bunu “Ermənistan və ABŞ arasında münasibətlərdə təməl nailiyyət” adlandırıb. “Biz strateji tərəfdaşlıq üzrə komissiya yaratırıq ki, bu komissiya bir sıra sahələrdə – iqtisadiyyat, müdafiə, təhlükəsizlik, demokratiya sahələrində əməkdaşlığımızı genişləndirmək üçün geniş imkanlar yaradır”. Öz növbəsində, Ararat Mirzoyan Amerika diplomatiyasının vəzifəsini tərk edən rəhbərini əmin edib ki, Yerevan “ABŞ-ın Ermənistanın müstəqilliyi, suverenliyi və ərazi bütövlüyünə sarsılmaz dəstəyini” yüksək qiymətləndirir. ABŞ-ın Ermənistanın demokratik təsisatlarının gücləndirilməsi və onun iqtisadi dayanıqlığının artırılmasında göstərdiyi yardım heç də az əhəmiyyət kəsb etmir.

Möhtəşəm siyasi bəyanatlarla kifayətlənməyən tərəflər “123 razılaşması” kimi tanınan nüvə enerjisi sazişi üzrə danışıqlara başlamaq barədə razılığa gəliblər. “İrəliyə baxaraq, Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyasında qeyd olunan iddialı məqsədlərə nail olmaq üçün ABŞ-ın yeni administrasiyası ilə tərəfdaşlığımızı davam etdirməyi səbirsizliklə gözləyirik”, - deyər Ararat Mirzoyan yekunlaşdırıb. Beləliklə, o, açıq şəkildə bildirib ki, Nikol Paşinyan hökuməti Tramp administrasiyası Ağ Evə gələndən sonra da ABŞ-la münasibətləri eyni səviyyədə saxlamağı gözləyir.

İrəvan və Vaşinqton münasibətlərini strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə qaldırmaq qərarına hələ keçən ilin iyununda iki ölkə hökumətləri arasında Ermənistan-Amerika strateji dialoqu çərçivəsində keçirilən görüşdən sonra gəliblər. Bunun ardınca Nikol Paşinyan iyulun 4-də qeyd olunan ABŞ-ın Müstəqillik Günü münasibətilə prezident Baydenə ünvanladığı təbrik məktubunda prezidentlik müddəti başa çatana qədər sənədin imzalanması ilə bağlı işi başa çatdırmağa hazır olduğunu təsdiqləyib.

İrəvanla mütəfiqlik münasibətlərini saxlayan Moskvada Ermənistanla ABŞ arasında Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyası ciddi təminatlı şərhləndirilib. “Bu, bizim erməni dostlarımızın tamamilə suveren hüququdur. Bütün istiqamətlərdə əlaqələri inkişaf etdirmək Ermənistanın suveren hüququdur. Biz əsas məsələdən çıxış etməyə davam edirik: bizim Ermənistanla öz ikitərəfli münasibətlərimiz var, biz bu əlaqələri yüksək qiymətləndiririk və onları daha da inkişaf etdirmək

niyyətindəyik”, - deyər Vladimir Putinin mətbuat katibi Dmitri Peskov bildirib. Bununla belə, o, eyni zamanda İrəvanı inteqrasiya prosesləri çərçivəsində, o cümlədən Aİ daxilində qarşılıqlı fəaliyyəti saxlamağa çağırıb. “Bütün bunlar birlikdə Ermənistan və onun xalqı üçün əhəmiyyətli dividendlər verən əməkdaşlıqdır. Biz bundan irəli gəlirik”, - Dmitri Peskov qeyd edib.

Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrovun 2024-cü ildə Rusiya diplomatiyasının yekunlarına həsr olunmuş mətbuat konfransında ABŞ və Ermənistan arasında Strateji Tərəfdaşlıq haqqında Xartiyə ilə bağlı “iki dövlətin suveren qərarı” ilə bağlı tezisni təkrarlanması olduqca simvolikdir. Bununla belə, o, İrəvanı birbaşa tənqid etməkdən yayınsa da, Ermənistan hökumətinə ABŞ və Aİ-dən dəstək istəməkdənsə, qonşu dövlətlərlə problemlərini həll etməyi tövsiyə edib. “Biz istər-istəməz Rusiya, Azərbaycan, Türkiyə və İranın indi danışıqları məsələyə, yəni region ölkələrinin öz yaxın qonşuları ilə problemlərini həll etməli olduğuna gələcəyik”, - Rusiya diplomatiyasının rəhbəri Ermənistanın ABŞ və Qərblə yaxınlaşmasının regionda təhlükəsizliyə necə təsir göstərə biləcəyi ilə bağlı sualı cavablandırarkən qeyd edib. “Ancaq bizim ərazimizdən, ənənələrimizdən və tarix anla-

Respublikası ətrafında təhlükəsiz mühitin təmin edilməsində iştirak edib”. Nümunə kimi o, Ermənistan-Azərbaycan sərhədində eyni Aİ müşahidəçi missiyasının yerləşdirilməsini göstərərək və Sergey Lavrovun 2024-cü ilin yekunlarına dair keçirdiyi mətbuat konfransında bu barədə mənfi fikirlər səsləndirib.

Paşinyan iqtidarı ABŞ və Avropa İttifaqı ilə münasibətlərini səviyyəsini yüksəltmək niyyəti ilə bağlı aktiv siqnalları göndərirdi bir vaxtda, Moskva Ermənistan Avropaya inteqrasiya halında Rusiya və Avrasiya İqtisadi İttifaqındakı tərəfdaşları ilə münasibətlərində qaçılmaz xərcləri xatırlatmaq zəruri hesab edib. Rusiya prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskovun dediği kimi, ölkənin həm Aİ, həm də Aİ-də eyni vaxtda iştirakı “hipotetik olaraq, sadəcə olaraq mümkün deyil”. “Biz əminik ki, Aİ-yə üzvlük Ermənistan üçün faydalıdır”, - deyər Dmitri Peskov əlavə edib.

Vəziyyəti Rusiya baş nazirinin müavini Aleksey Overçuk daha ətraflı təhlil edərək, Ermənistanın Avropa İttifaqına daxil olmasının ölkəni Avropa İttifaqı ilə 2015-ci ildən üzv olduğu Avrasiya İqtisadi İttifaqı arasında seçim etməyə məcbur edəcəyini xüsusi vurğulayıb.

V.VƏLİYEV

NAXÇIVAN: 5000 illik tarix, 101 illik muxtariyyət

Beşminillik tarixin ərməğanı, qədim mədəniyyət ocağı, füsunkar təbiət mənzərələri ilə əsrarəngiz cənnətməkan, Azərbaycanın döyünən ürəyi, Naxçıvan. Uca dağları, qocaman qayaları ilə yaşıl folkloru, milli dəyərləri, zəngin mətbəxi ilə bu təbiətin əkizi özü haqqında özü söhbət açır.

Gəlin bu diyara... Gecələrinin ulduzək sayrışan işıqlarının büllur dənizə bənzər sularında Nuhun gəmisinə əyləşin, "Dünya tufanı"ni dinləyin bu diyardan, o, sizə minilliklərdən danışacaq. Nuhun gəmişi ilə yaşıl olduğundan, Gəmiqayanın sirrindən, İslam mədəniyyətinin beşiyini yürütməsindən, Manna, Midiya, Atropatena, Əhəmənilərə, Ərəb xilafətinə, Xürrəmilər hərəkatına, Salarilər, Rəvvadilər, Səlcuqlara şahidliyindən, bu məmləkətin qəlb döyüntüsü Naxçıvan şəhərinin 40 ilədək Atabəylər dövlətinin paytaxtı olmasından danışacaq. XIII əsr monqol işğalından, Hülakülər, Elxanilər dövründən, XIV əsrin Qızıl Ordasının Toxtamışından, Əmir Teymurun Əlincəyə 14 illik qara sevdasından danışacaq. Naxçıvanda intişar tapmış hürufilik təriqətindən, bu təriqətin yaradıcısı Fəzlullah Nəiminin Əmir Teymurun oğlu Miranşah tərəfindən edamına şahidliyindən söz açacaq. Dinlədikcə onun söhbətlərini nənələrimizin soyuq qış gecələrində isti soba başında söylədikləri doyumsuz nağılların qəhrəmanlarını tapacaqsınız bu diyarda. Mühəribələr, işğallar, mübarizələr, müdafiələr, qəhrəmanlıqlar əsr-əsr bu yurdun tarixini, bu gözəl coğrafi mövqeyə həsədi, onu əldə etmək istəklərini qoyur ortaya. Səfəvilər dövlətinin Naxçıvanı fəth etdiyini, XVI-XVII əsrlərdə Səfəvi-Osmanlı mühəribələri ucbatından əldən-ələ keçdiyini, dəfələrlə qarət olunaraq dağıdılmasını "xatırlayır" bu diyar. Naxçıvan xanlığı dövründən, bu xanlığın paytaxtı olmasından, Kəngərliyə bəhs edir, Türkmənçay, Qars, Moskva müqavilələrinə münasibətini bildirir. Erməni daşnaklarının başına gətirdikləri oyunları hər daşına, qayasına hopan faktlarla səsləndirir, Türk-Araz Respublikasının, Naxçıvanın muxtariyyətinin yaradılmasının səbəblərini açıqlayır bu gözəlliklər yurdu. Bu söhbətlərdə bəzən çarəsizliklər, bəzən haqsızlıqlar, bəzən də mübarizlik, əyilməzlik duyulur.

Danışır Naxçıvan, saatlarla olanlara keçənlərə şahidliyindən danışır... Bədxah qonşusu Ermənistandan, onların torpaq iddialarının heç bitməyib, əsrlərlə davam etməsindən, şəhidlərindən, oğul həsrətli ata-analardan, ata həsrətli uşaqlardan söz açır. 70 il sovet imperiyasının buxovlarında əzilən diyar kimi danışır. Naxçıvanın ermənilər tərəfindən blokadaya salındığı 1990-cı illərdən danışır. Blokadanın ilk illərində insanların üzleşdiyi çətinliklərdən, məşəq-qətlərdən, məxsus olduğu Azərbaycanın müstəqilliyi uğrunda buradakı mübarizələrindən, bu diyarın rolundan, mövqeyindən, Ulu Öndər Heydər Əliyevin Yaradanın bu torpağa bəxşişi, bu torpağın övladının millətinin, dövlətinin xilaskarı olduğundan danışır.

Gəzin qarış-qarış bu diyarı, dinləyin söhbətini... Muxtariyyətinin 101-cü, müstəqilliyi

yinin 34-cu, blokadalı həyatının 35-ci və blokadalı-inkışafı, tərəqqili dövrünün 31-ci ilini yaşayan bu diyarı dinləyin. Addımlayın səkilərlə, küçələrlə, bu qədim diyarın hər addımında şəhərində, kəndində təmənnəsiz baxa biləcəyiniz muzeyləri – Heydər Əliyev Muzeyi, Dövlət Bayrağı, Tarix, həmçinin Ədəbiyyat, Xatirə, Cəmşid Naxçıvanski

özündən danışır. Azərbaycan dramaturgiyasının təməli daşı olduğunu söyləyir. Bu yurdu kəlmə-kəlmə, misra-misra anladır.

Nuh Peyğəmbərin məzarı, Xan sarayı, Naxçıvanqala, Əlincəqala, Möminə xatın, Gülüstən, Qarabağlar türbələri, Xanəqahı, Buzxanaları, qədim hamamları ilə tarixin özüdür Naxçıvan! Bütün bunların fonunda

sülalələri – Kəngərliyə, Naxçıvanskiyə tanış olun. Bu heykəllər şəhərində Dədəmiz Qorqudu qopuzunu sinəsinə sıxıb söylədiyi nəsihətlərini, Koroğlunun Misri qılıncını siyirib igidlik, qəhrəmanlıq dərslərini, Babəkin azadlıqdan gözəl başqa heç bir şeyin olmaması barədə mübariz söhbətlərini dinləyin.

muzeyləri, Cəlil Məmmədquluzadənin, Hüseyn Cavidin, Məmməd Arazın ev-muzeyləri, Bəhrüz Kəngərli, "Xan Sarayı" Dövlət Tarix-Memarlıq, Xalça, Açıq Səma Altında muzeyləri, yurdumuzun bölgələrinin salnaməsi olan tarix-diyarşünaslıq muzeyləri ulu keçmişinin, ədəbiyyatının, mədəniyyətinin daşlaşmış səhifələrini vərəqləyir,

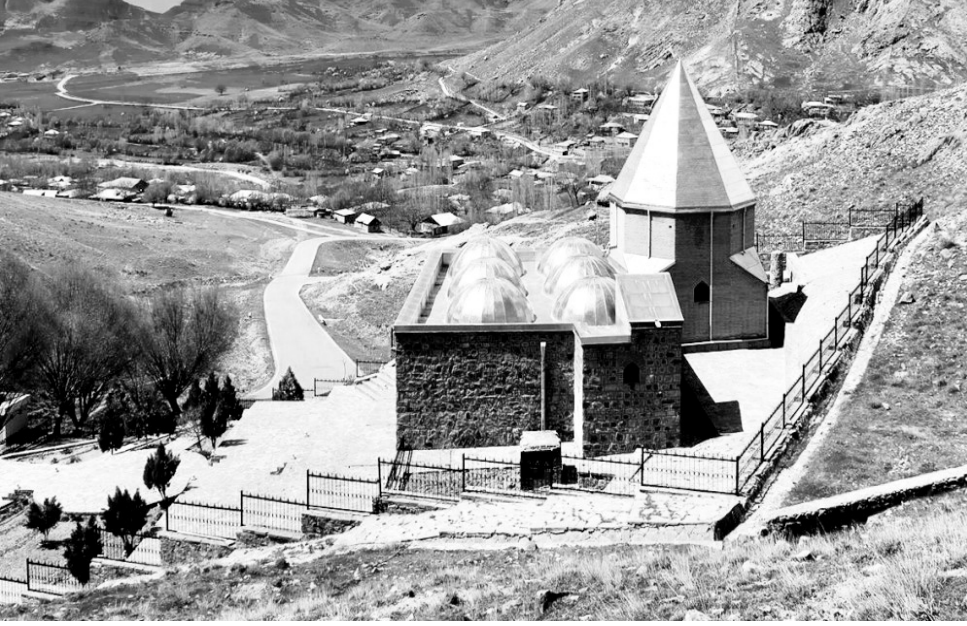
müasir universitetləri, kitabxanaları, kinoteatrları, yaşayış binaları, park, xiyabanları, müasir tikililəri ilə qədimliklə müasirliyin çiyin-çiyinə mənzərəsini seyr edəcəyiniz məkandır Naxçıvan!

Bu diyar hər addımda tarixindən söhbət açır. Xan sarayına gəlin, Naxçıvan xanlarının bu möhtəşəm iqamətgahında xanlar

İslam mədəniyyətinin beşiyi Naxçıvan qədim İmamzadə, məscid və pirlərdən söhbət açır. Ulu Yaradanın möcüzə əsəri olan "Əshabi-Kəhf"lə ümidlərin, pənahların, niyyətlərin, arzuların, gerçəkliyin ünvanı olan Naxçıvan!

Ardı Səh. 6

NAXÇIVAN: 5000 illik tarix, 101 illik muxtariyyət

Əvvəli-Səh-5

Qədim yallılar yurdu Naxçıvan. Şərurunun el yallıları ilə xalqın etnoqrafiyasının güzgüsü, folklor qaynağı, festivallar diyarıdır, Naxçıvan. Bu diyar ərler, ərnlər oylağı olan Naxçıvanqaladan zaman-zaman söhbət açıdca bu gün burada milli dəyərləri, adət-ənənələri, əkinçilik mədəniyyəti ilə bağlı keçirilən festivallar, cəngi üstündə köklənmiş gənclərimizin fləşmobları keçmişlə müasir dövr arasında möhtəşəm bir körpü salır. Bu körpü gəncləri əcdadlarımıza qonaq aparır. Gənclər onların söhbətlərini dinləyib nəsihətlərinə qulaq asdıqca, bu diyarın layiqli övladlarına çevrilirlər.

Bütün dövrlərdə elm məbədi sayılan, hər il yüksək ballarla tələbə adını qazanan gəncləri ilə Azərbaycan təhsilinin qürurudur, Naxçıvan! Universitetlərində, kolleclərində yetişdirdiyi sabahın qurucularının himayədarı, xarici ölkələrdən bu elm ocaqlarında təhsil almağa gələn gənclərə açıq qapıdır, Naxçıvan!

İdmanın geniş meydanı, şahmata – dünyanın zəka sahiblərinə qucaq açan, beynəlxalq çempionatlar mərkəzidir bu diyar. Gənclərin asudə vaxtlarını, istirahətlərini qoynundakı zəngin fondlu kitabxanaları, kinoteatr, kafe, park, Əyləncə adası, istirahət mərkəzləri ilə təşkil etməklə yenə də özündən söhbət açıdca köksünə sığdırdığı "Qızlar bulağı"ndan – gənclərin əhd-peyman ocağından, isti yayın sərin guşəsi "Bazar gölü"ndən – var olanlardan, yaradılanlardan danışır.

Gənclər ilə bərabər, yaşlı insanlara da qayğı bəsləyir bu diyar. Onlara güllərin çiçəklərin, yaşıl-ıqların ağışına aldığı park və xiyabanlarda nəvə-nəticələri ilə gözəl istirahətli xoş saatlar yaşadır. Təqaüdüçülər evinin qapılarını insanların üzünə açmaqla buranı yaşlıların görüşmək, söhbətləşmək, paylaşmaq ünvanına çevirib.

Dəniz səviyyəsindən yüz metrlerle yüksəklərə sığınan, yaşılın bütün tonlarını dağına-çəməninə səpən, doyumsuz gül-çiçəyi, buz bulaqları, heyretamiz havası ilə qonaqlarını salamlayan Batabatın, Göygölün anasıdır Naxçıvan! Dörd bir tərəfini, sanki igidlərinin qızını-gəlinini qoruyurmuş kimi saran uca dağlarının zirvəsi buludlarla öpüşən diyardır, Naxçıvan. "Şişpapaqlı" bu dağların uca zirvəsindən daşların bağrını yara-yara süzülən, torpağın altından qaynayıb çağlayan 230-dək buz bulaqları, su mənbələri ilə süfrələrin yaraşığı, şəfa ocaqları, həm də təbii və mineral sular muzeyidir, Naxçıvan. "Badamlı"sı, "Sirab"ı, "Vayxır"ı, "Darıdağ"ı, "Nəhəcir"i,

"Gülüstan"ı ilə dünyanı gezən bir bəxtəverdir, Naxçıvan!

Dünyanın neçə-neçə ölkəsindən yuxarı tənəffüs yolları, ağciyər xəstəlikləri və allergiyalardan əziyyət çəkib Duzdağ Fizioterapiya Mərkəzinə – bu duz qalereyasına gələnlərə bir udum nəfəslə şefadır, Naxçıvan!

Dağ-dərələrinin yetirib-bitirdiyi saysız-hesabsız nemətlərin hər biri unudulmaz damaq dadıdır. Bağ-bağatlarının bu yerlərin bol oksigenli, təmiz havasından, saf suyundan ərşəyə gələn yüz çeşidli meyvəsi – alması, heyvası, göycəsi, cəvizi, badamının dad-tamı bir başqa, görünüşü bir başqadır. Torpaqdan boyverən min adda, min bir dadda, hər biri bir dərindən dərmanı olan bitkilərin – kəlikotunun, həmərsinin, yemişanın, baldırğanın, yarpızın, nanənin, qantəpərin vətənidir, Naxçıvan!

Təbiət gözəli Ordubadla qürur duyan, Şahbuzunun hüsnünü oxşayan, alınmaz qalası Sədərəkə öyünən, Culfasını Arazın nəğməsi ilə böyüdən, Babəkine xalqının igid övladının adını verən, Kəngərlisini – sonbeşiyini bağrına basan müqəddəs anadır, Naxçıvan! Paytaxt şəhərinin qədim məhəllələri – Ağabəyilər, Atabəylər, Anbar, Cığıllı, Cıgatay, Çaparxanlı, Dabbaqxana, Dizə, Əlixan, Xıncov, Xoylu, Kəngərli, Qala, Qaraağac, Qurdlar, Şahab, Sallaqxana, Sarvanların hər biri bu qədim şəhərin bir tarixi guşəsi, bir sənətkarlıq ocağı, özünəməxsus adət-ənənəsi olan bir bölgəsidir.

Bu yurdun zəhmətsevər, torpağına, elinə bağlı insanların həmdemidir, Naxçıvan. Köksündə əkinçiyə-biçinçiyə yer verən, taxıl zəmisini, ətirli tənəffüs çörəyidir, göz baxdıqca uzanan, insanların bir qoyub min götürdüyü bərəkətli torpaqdır, Naxçıvan! Dağlarının, düzlərinin min adlı, min bir dadlı nemətləri ilə hər bir sakininə ruzi payı ayıran ata ocağıdır, Naxçıvan. Ulu Tanrının insanlar üçün ruzi mənbəyi yaratdığı arıların vurulduğu, aşıq olduğu məkandır, Naxçıvan! Yaylaqlarında, obalarında bol yaşıl otlarıyla qoyun-quzusunun bol südünü yağa, pendirə, qatığa, şora çevirən kənd adamlarının ehtiyacıdır, Naxçıvan!

Təbiətinin rəngarəng gül-çiçəyi, bitkiləri ilə boyadılan əlçim-əlçim yunun hanalarda sıralanan ipliyi, xalçalara vurulan min bir ilmə, naxış, hər biri tarixin bir səhifəsi olan qədim xalçalarına həkk olunan milli ornament, butadır, Naxçıvan!

Qonaqpərvər, xoşxasiyyət insanların yurdu bu diyar! Milli mətbəxinin məşhur ət qovurması, ərıştəsi, qayğanağı, qaysavası, kətəsi, lavaşı, çasırı, baldırğanı ilə damaq dadıdır, Naxçıvan!

Naxçıvan sakinləri kimi, qonaqlarına,

buraya üz tutan turistlərə yanlarında heç bir bələdçi olmadan özündən söhbət açsın, danışsın bilər. Təyyarədən enib, hava limanının möhtəşəm binasından bu diyara üz tutanları burada güllər qarşılıyıb, qayıdarkən də güllər yola salır. O güllər illərdir, zəhmətin göz yaşları – alın təri ilə suvarılıb, gözoxşayan olub. Bu yolda yurdun əzəmət simvolu olan Haçadağının modeli ilə qonaqlarını salamlayıb, "xoş gəlmisiniz", – deyir, Naxçıvan!

Dağ qürur, müqəddəslik, tarix, yaddaş

deməkdir. Bunlardan bəhs edən həmin model bu torpaq haqqında ilk təəssürat yaradır. Naxçıvan sakinlərinin məftunu olduğu kimi, qonaqlarının da xoş təəssüratlarının diyarıdır. İstirahət, gəzmək üçün hər il seçim edilən, hər kəsin heç də hər yerdə rast gəlmədiyi, 5000 il yaşlı, keçmişinə sadıq, bu günü heyran edən, qonağını yola salarkən "bir də mənə dön", – deyən, danışan diyardır, Naxçıvan! Bir sözlə, hər şeyi ilə, bütövlükdə, hüzurdur, Naxçıvan!..

Mətanət Məmmədova

Gələcəyimizin təminatçısı uşaqlar və gənclərdir. Ona görə də uşaqların, gənclərin fiziki və mənəvi inkişafı ən aktual məsələlərdən sayılır. "Gənclər bizim gələcəyimizdir", kəlamı ilə bu reallığı, bu həqiqəti daha aydın şəkildə ifadə edən Ümummilli Lider Heydər Əliyev gənclər siyasətinə hər zaman böyük önəm verib və sevindirici haldır ki, Ulu Öndərin ənənələri bu gün də uğurla davam etdirilir. Ümumiyyətlə, Azərbaycan öz müstəqilliyini bərpa etdiyi zamandan etibarən gənclər siyasətinə, uşaq və gənclərin fiziki, eləcə də mənəvi inkişafına xüsusi diqqət var.

Ölkəmizdə uşaq və gənclərin istər fiziki, istərsə də mənəvi baxımdan inkişafı üçün bütün lazımlı tədbirlər görülməkdədir. Ələlxüsus da, uşaq və gənclərin fiziki və mənəvi inkişafı məqsədi ilə ardıcıl şəkildə dövlət proqramlarının reallaşdırılması, həyata keçirilməsi istiqamətində Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin sərəncamlar imzalaması ayrılan xüsusi diqqətin bariz nümunəsi və təsdiqidir. Həmin sərəncamlar da öz növbəsində məhz ölkəmizdə uşaq və gənclərin fiziki, eləcə də mənəvi inkişafına hesablanıb. Gənclərlə bağlı 2005-2009-cu illəri əhatə edən Dövlət Proqramı, 2007-ci ilin "Gənclər ili" elan edilməsi, "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramının təsdiq edilməsi" barədə ölkə rəhbərinin imzaladığı Sərəncam qeyd olunanları, xüsusilə də dövlət qayğısını bir daha sübut edir.

Sözsüz ki, dövlətimizin, dövlət başçımızın göstərdiyi qayğı öz nəticələrini, öz bəhrəsini verməkdədir. Azərbaycan gənclərinin məhz dünyanın müxtəlif ölkələrində sayılıb-seçilən, nüfuzlu universitetlərdə təhsil alması, təhsilini layiqincə başa vurduqdan sonra yararlı, daha peşəkar mütəxəssis olaraq ölkəyə geri dönməsi uşaq və gənclərin fiziki və mənəvi inkişafı üçün göstərilən qayğının bəhrəsi olaraq qiymətləndirilir. Çünki hər bir genc, xüsusilə də dövlətimiz tərəfindən yaradılan şəraitdən istifadə edərək, dünyanın ən nüfuzlu ölkələrində təhsil alan, elmlərə, peşələrə sahib olan, ən peşəkar mütəxəssis olaraq yetişən, vətənimiz

Uşaq və gənclərin fiziki, eləcə də mənəvi inkişafına xüsusi diqqət var

Azərbaycana geri döndükdə öz təcrübəsindən istifadə edərkən dövlətimizin diqqətini də, qayğısını da öz üzərində daha yaxşı hiss etmiş olur.

Gənclərimizin fiziki baxımdan inkişafına əminliyimiz kifayət qədərdir. Bu da əlbəttə ki, heç də təsadüfi və əbəs yerə deyil. Əvvəla, diqqətə çatdıraq ki, bizim gənclərimiz dünya miqyaslı bir çox idman yarışlarında yaxından iştirak edir, ardıcıl olaraq həmin yarışların qalibləri olurlar. Dünya miqyaslı yarışların qalibi olan və bayrağımızı uculara qaldıran gənclər bizim fəxrimizdir. Qələbələrinə, uğurlarına, seçildiyinə görə fərqlənən gənclərlə bütün Azərbaycan xalqı, ölkəmiz fəxr etdiyi kimi, onlar da dövlətimizin göstərdiyi qayğı sayəsində nailiyyətlər qazandırlarının fərqindədirlər və bu baxımdan da həmin diqqət və qayğını yüksək qiymətləndirirlər.

Həqiqətən də bizə, ölkəmizə fiziki baxımdan güclü gənclər hər zaman lazımdır. Xüsusən də mənfur qonşularımızın olması, hələ də onların ölkəmizə, xalqımıza qarşı ərazi iddiası ilə çıxış etmələri, dəyərlərimizə sahib çıxmaq istəkləri fonunda gənclərimizin fiziki baxımdan daha inkişaf etmiş olmaları ən aktual məsələlərdəndir. Bəli, gənclərimiz həqiqətən də fiziki baxımdan çox inkişaf ediblər, öz fiziki üstünlükləri ilə seçiliblər. Xüsusən də mənfur düşmənlərimiz onların fiziki baxımdan üstün olduqlarını 44 günlük müharibə zamanı nəinki gördülər, hətta bunu etiraf da etdilər. Etiraf edildilər ki, azərbaycanlılar, Azərbaycan gəncləri döyüş meydanında məğlubedilməzdirlər. Erməni silahlıları arasında döyüşlərdə iştirak edən və sağ qalanlar həmin döyüş səhnələrini təsvir etdikləri zaman bizim gənclərimizin necə şücaət göstərdiklərini etiraf da edirlər. Xüsusən də, Şuşa şəhərinin işğaldan azad edilməsi zamanı düşmənlə üz-üzə gələn və silahsız olaraq belə döyüşə atılan gənclərimizin hansı

fiziki imkanlara sahib olduqlarını yaralı erməni hərbi həkimalarına daha yaxşı bilirlər. Çünki onlar əsgərlərimizin yalın əllə düşməni necə diz çökdürdüklerini, məğlub etdiklərini yaralı erməni əsgərlərini gördükləri zaman başa düşmüşdülər və fiziki baxımdan gənclərimizin necə üstün olduqlarının fərqiində olublar. Xüsusən də rəşadətli Azərbaycan Ordusunun döyüş meydanında göstərdiyi şücaət, cəsurluq gənclərimizin fiziki baxımdan yüksək səviyyədə və hazırlıqlı olduğunu təsdiq edir. Bu isə onu deməyə əsas verir ki, fiziki baxımdan sağlam, inkişaf etmiş gəncləri olan ölkə basılmazdır və hər zaman qalib olmalıdır.

Sözsüz ki, uşaq və gənclərimizin fiziki baxımdan inkişafı ilə yanaşı onların mənəvi inkişafı da olduqca önəmlidir. Çünki mənəvi cəhətdən inkişaf etmiş gənlik vətənin, torpağın hər qarışının keşiyində duran və xalqımıza məxsus olan bütün dəyərlərə, ələlxüsus da mənəvi dəyərlərə sahib çıxan gənclikdir. Biz ölkəmizdə belə bir gəncliyin, mənəvi baxımdan inkişaf etmiş, yetişmiş gəncliyin də olduğunu məhz 44 günlük müharibə zamanı şahidi olduq. Təkcə şahidi yox, həm də əmin olduq ki, vətənimiz etibarlı əllərdədir. Əmin olduq ki, dövlətimizin uşaq və gənclərinin həm də mənəvi baxımdan yetişməsi üçün göstərdiyi diqqət və qayğı öz bəhrəsini verməkdədir. Sözsüz ki, uşaq və gənclərin mənəvi baxımdan yüksək səviyyədə yetişməsi və inkişaf etməsi ilk növbədə ailədən başlayır. Ailədə uşaqların hələ körpə yaşlarından başlayaraq mənəvi cəhətdən yetişməsinə və inkişaf etməsinə xüsusi diqqət olmalıdır və sevindiricidir ki, Azərbaycan ailələrinə bu məsələyə kifayət qədər həssas yanaşır. İlk növbədə ona görə ki, Azərbaycan ailələri üçün mənəvi dəyərlər hər şeydən yüksəkdə dayanır. Hər bir valide-

yin öz övladlarının yüksək mənəvi ruhda tərbiyə alması üçün çalışır və bu ruhda da tərbiyə verir.

Eyni zamanda, uşaq və gənclərimizin mənəvi ruhda tərbiyə almasında, mənəvi baxımdan inkişaf etməsində uşaq bağçalarının, orta məktəblərin, ali məktəblərin, ümumiyyətlə bütün təlim-tərbiyə ocaqlarının rolu da danılmazdır. Azərbaycan gənclərinin yüksək səviyyədə mənəvi tərbiyə alması üçün pedaqoqlarımızın üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Bütün təlim-tərbiyə və təhsil müəssisələrində çalışan və bu məsuliyyəti dərinləndirən müəllimlər uşaq və gənclərin mənəvi cəhətdən də layiqli vətəndaş olaraq yetişməsinə xüsusi diqqət ayırırlar.

Azərbaycan gəncliyi artıq dünyada sözünü demiş bir gənclikdir və mənəvi baxımdan inkişaf etmiş bu gənclik öz Ali Baş Komandanının ətrafında sıx birləşib. Ölkəmizdə uşaq və gənclərin fiziki və mənəvi inkişafına göstərilən diqqət onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycanın müstəqilliyinin qorunmasında, haqq səsinin dünyaya çatdırılmasında gənclərimiz, ölkə Prezidentinin ətrafında həmişə olduğu kimi, bundan sonra da, gələcəkdə də sıx birləşəcək və buna əminliyimiz kifayət qədərdir. Bu əminliyimiz isə, təbii ki, uşaq və gənclərin fiziki və mənəvi inkişafının hər zaman diqqət mərkəzində, eləcə də etibarlı əllərdə olmasına görədir. Çünki həm dövlətimiz tərəfindən xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərinə əsaslanan gənclər siyasəti uğurla davam etdirilir, həm də uşaq və gənclərin layiqli vətəndaş kimi böyüməsi, təhsil alması, cəmiyyətdə mövqə tutması üçün Azərbaycan dövləti bütün imkan və şəraiti yaradıb. Bu da ona görədir ki, uşaq və gənclərin fiziki, eləcə də mənəvi inkişafına xüsusi diqqət var...

Inam Hacıyev

“Məişət zorakılığı ilə bağlı qanunvericiliyə yeni dəyişikliklər edilib”

“Məişət zorakılığı ilə bağlı Qanunvericiliyə yeni dəyişikliklər edilərək təkmilləşdirilmişdir”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin Hüquqi-Təminat Şöbəsinin baş məsləhətçisi Rahil Süleymanzadə deyib.

O bildirib ki, Azərbaycan Respublikasında məişət zorakılığının qarşısının alınması sahəsində normativ hüquqi aktların təkmilləşdirilməsi prosesi davam edir: “Belə ki, Azərbaycan Respublikası Prezidenti “Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanunu 27 yanvar 2025-ci il tarixli Fərmanı ilə təsdiq olunub. Məişət zorakılığı barədə şikayətdə cinayət tərkibinin əlamətləri olmadıqda şikayətlərə yerli icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən baxılır. Yeni dəyişikliklərə əsasən Qanunda Məişət zorakılığı barədə şikayətdə cinayət tərkibinin əlamətləri olmadıqda şikayətlərə baxılması ilə bağlı aşağıdakı prosedurlar müəyyən edilib:

1. Məişət zorakılığı ilə bağlı şikayətə baxılarkən 24 saat keçənədək qismüddətli mühafizə orderinin verilməsi və şikayətə 5 (beş) gün müddətində baxılması təmin olunur;

2. Zərər çəkmiş şəxsin tələbi ilə dindləmədə vəkil və psixoloqun iştirakı

təmin edilir. Azərbaycan dilini bilmədikdə isə tərcüməçi xidmətlərindən istifadə etmək hüququ təmin olunması;

3. Məişət zorakılığında zərər çəkmiş şəxslərdən biri 16 yaşınadək və ya əlilliyi olan şəxs olduqda araşdırma və dindləmələrdə pedaqoqun və ya psixoloqun iştirakının təmin olunması nəzərdə tutulmuşdur.

4. Eyni zamanda yeni dəyişikliyə əsasən məişət zorakılığı barədə şikayətə baxılmasının nəticələrindən asılı olaraq aşağıdakı qərarlardan biri və ya bir neçəsi qəbul olunur:

- məişət zorakılığının təkrarlanmaması barədə xəbərdarlıq edilməsi və zərər çəkmiş şəxsə qismüddətli mühafizə orderinin verilməsi;

- əməllərində cinayət və ya inzibati xəta tərkibi olan şəxsin cinayət və ya inzibati məsuliyyətə cəlb edilməsi barədə səlahiyyətli dövlət orqanlarına müraciət edilməsi; - zərər çəkmiş şəxsə uzunmüddətli mühafizə orderinin verilməsi ilə əlaqədar məhkəməyə müraciət edilməsi;

- zərər çəkmiş şəxsin yardım mərkəzində müvəqqəti sığınacaqda təmin edilməsi məsələsi Qanunda öz əksini tapmışdır.

Qanuna edilmiş yeni dəyişikliklə məişət zorakılığı ilə bağlı müraciətlərə baxılarkən sui-istifadə hallarının qarşısının alınması və zərərçəkmiş şəxslərin hüquqlarının müdafiəsinə gətirib çıxaracaqdır”.

Söylü

Elcin Bayramli

Vergi və gömrük rüsumları niyə dəyişdirilməlidir?

Azərbaycanda bir çox məhsulların istehsalının olmadığı və ya çox az olduğu şəraitdə həmin məhsulların xarici ölkələrdən idxal edilməsi baş verir. Bu normaldır və bütün ölkələrdə belədir. Lakin belə məhsullara yüksək gömrük rüsumu qoyulması həmin məhsulların ölkədəxili satışda baha olmasına gətirib çıxarır ki, nəticədə əhali onları almaqda çətinlik çəkir. Deməli, bu tip məhsullara minimum gömrük rüsumları qoyulmalıdır ki, onların satış qiyməti baha olmasın və vətəndaşlar üçün bu məhsullar əlçatan olsun. Bu baş versə, ölkədə ucuzlaşma yaranacaq, inflyasiya tempi enəcək, ticarət dövriyyəsi artacaq ki, bu da öz növbəsində əhəlinin sosial vəziyyətinə müsbət göstərəcək.

Əlbəttə, bəzi məhsulların idxalında məhdudiyətlərin qoyulması, yüksək gömrük rüsumları təyin edilməsi təqdirəlayiqdir. Bu yalnız o sahələrdə olmalıdır ki, həmin sahədə böyük yerli istehsal var və həmin istehsal ölkənin tələbatını tam və ya böyük həcmdə ödəyər bilər. O halda, xaricdən həmin məhsulların ucuz idxalı yolverilməzdir, çünki yerli istehsalda zərər vura bilər.

Əgər yerli istehsalı qorumaq istəyiriksə, protektionist siyasət aparılmalıdır. Ölkədə istehsal olan məhsullarda rüsumları qaldırmaq olar, lakin istehsal olmayan və ya çox az olan məhsullarda isə ənkini qaldırmaq, əksinə, rüsumu endirmək lazımdır.

Bundan başqa, zəruri tələbat olan məhsullarla əlavə komfort məhsullarına fərq qoyulmalıdır. Məsələn, qızıl, avtomobil, bahalı brend mallar və əyləncə vasitələri üzrə gömrük rüsumları artırılabilir. Lakin gündəlik tələbat məhsulları üzrə azaldılmalıdır. Dövlət büdcəsini gömrük rüsumları ilə yox, əsasən, istehsaldan gələn gəlirlə doldurmağa çalışmaq lazımdır. Kölgə iqtisadiyyatı ləğv edilməli, monopoliya halları aradan qaldırılmalı, vergidən yayınmanın qarşısını alınmalıdır. Son illərdə bu istiqamətlərdə bəzi tədbirlər həyata keçirilib.

Gömrük Komitəsinin ödəniş planını artırmaq çıxış yolu deyil. Çıxış yolu ölkədə xammal olan məhsullar üzrə sənayenin təşkil edilməsidir. Əsasən də, aqrar sənaye və yüngül sənaye sahələri üzrə. Kiçik aqrar təsərrüfatlara da xüsusi yardımlar edilməlidir.

Fikrimizcə, vergilər üzrə də bəzi tədbirlər həyata keçirilməlidir. Məsələn, sadələşmiş vergi üzrə maksimum limit 200 min manatdan 500 min manata qaldırılmalıdır. Çünki, davamlı inflyasiya şəraitində bir neçə il əvvələ nisbətədə manatın real dəyəri 2 dəfədən çox ucuzlaşıb. Məntiqlə o vaxt 200 min manatın əvəzinə indi 500 min manatı nəzərdə tutmalıyıq.

Bundan başqa, Bakı və regionlar arasındakı vergi dərəcəsi fərqi bərpa olunmalıdır. Zərdabın ucqar kəndindəki obyektlə Bakının mərkəzindəki obyektin eyni vergi faizləri ödəməsi məntiqli və ədalətli deyil. Regionlarda (Xırdalan və Sumqayıt şəhərləri istisna) 5 il müddətinə sadələşmiş vergi dərəcəsi 1 faizə salınmalıdır. Ərzaq istehsalı üzrə bir neçə il müddətinə vergi dərəcələri 2 dəfə azaldılmalıdır.

Özünüməşğulluq proqramının miqyası və buna ayrılan maliyyə vəsaiti azı 10 dəfə artırılmalı, şərtləri daha da sadələşdirilməli, fəaliyyət sahələri artırılmalıdır. Proqram daha çox regionlarda tətbiq olunmalıdır. Bu halda idxaldan asılılıq azalacaq, yerli istehsal artacaq, ixrac artacaq, dövlət büdcəsinin gəlirləri çoxalacaq, əhəlinin sosial vəziyyəti yaxşılaşacaq, dövlətin sosial xərcləri azalacaq, işsizlik tam aradan qalxacaq. İqtisadi təhlükəsizliyin, sosial rifahın və siyasi nüfuzun artması təmin olunacaq.

Bunu etmək üçün bütün imkanlar var. İşçi qüvvəsi, xammal, hazır bazarlar, nəqliyyat logistika infrastrukturunu və nəhayət investisiya üçün lazım olan maliyyə bazası. 75 milyardlıq strateji valyuta rezervlərindən heç olmasa 5 milyardını ölkə iqtisadiyatına invest etməklə bunu təmin etmək olar. Bu, postneft erasında bu sektordan itirilən gəlirləri digər iqtisadi sahələrin gəlirləri ilə kompensasiya etməyə imkan verəcək. Hesab edirik ki, vergi və gömrük siyasətinə yenidən baxılmalı, rüsumlar ədalətli, optimal formada müəyyənləşdirilməlidir. Nəticədə, həm dövlət qazanacaq, həm də əhali.

“Suriya Yaxın və Orta Şərqlin ən əsas açar problemlərindən biri olaraq qalır”

“Suriya Yaxın və Orta Şərqlin ən əsas açar problemlərindən biri olaraq qalır”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında politoloq Tofiq Abbasov deyib. O bildirib ki, burada indi hadisələrin gedişatı bir həqiqətdən xəbər verir ki, Suriyanın unitar, vahid bir dövlət kimi qalması məsləhətdir, yoxsa onun parçalanması və onun yerində 2-3 dövlətin formalaşması: “İlk növbədə bu məsələ daha çox Suriya və həmsərhəd olan ölkələri maraqlandırır, qayğılandırır.”

Burada Türkiyənin mövqeyi ondan ibarətdir ki, Türkiyə faktiki olaraq, demək olar, yeni nizamın, yeni dönəmin yaranmasında aparıcı rol oynamış bir ölkə kimi çalışır ki, birincisi, Suriyanın sərhədləri toxunulmaz olaraq qalsın və digər tərəfdən də ölkə parçalanmasın. Çünki bir neçə ölkənin yaradılması artıq o deməkdir ki, həmin ölkələrin öz aralarında ciddi ixtilaf və ziddiyyətlər olacaq. Digər tərəfdən, onların da aralarında olan o mübahisəli məsələlərdən digər məmləkətlər istifadə etməyə çalışacaq. Sonra onların yerlərindən, ərazilərindən, areallarından öz imkanları üçün istifadə etsinlər

və s. Yeni, ilk növbədə Türkiyənin və bir çox Ərəb dövlətlərinin, müsəlman ölkələrinin istəyi ondan ibarətdir ki, Suriya əvvəlki kimi vahid dövlət olaraq qalsın və tezliklə orada daxili proseslər artıq proqram şəklinə normallaşmağa doğru hərəkət etsin. Çünki ilk növbədə ölkənin çox böyük və dərin humanitar problemləri var. Onların həlli üçün həm külli miqdarda vəsait tələb olunur, digər tərəfdən humanitar yardımlar və digər yardımlar tələb olunur. Odur ki, bu proseslərin hamısının həllinə çatmaqdan ötrü yeni hökumət gerek ilk növbədə özünün bacarığını və qabiliyyətini nümayiş etdirməyə və göstərsin.”

və dini azlıqlar, məhsəb azlıqları da silahları yerə qoysunlar ki, dialoq məfkurə üstünlük təşkil etsin. Digər tərəfdən göstərsin ki, Suriya cəmiyyəti və Suriya camaatı əslində bu zamanın, dövrün ən ciddi çağırışı ilə bağlı həm müdrüklük göstərir, həm dözüm və eləcə də qabiliyyət ki, normal həyat terzi Suriyanın sərhədlərində bərpa olunsun. Burada indi İsrailin iddiaları var, burada başqa ölkələrin iddiaları da var və onlar nə dərəcədə özünü doğruladacaq, bu, ikinci məsələdir. Amma hər halda indi artıq rəsmi Dəməşqin adından danışılan yeni hökumət bildirir ki, o, xarici qoşunların ölkə ərazisində qalmasının qəti əleyhdarıdır. Bütün çağırılmamış qüvvələr hamısı Suriyanı tərk etməlidirlər. Ondən sonra isə artıq ölkənin sərhədlərində bütün nizam-intizam bərpa olunmalıdır və eləcə də daxili qüvvələr hamısı bir-birilə dialoqda yaxından iştirak etməlidirlər. Mən elə başa düşürəm ki, əgər onlara xarici dövlətlərin müdaxiləsi olmasa, yeni fitvalar verilməyə, sonra tərribatlar həyata keçməyə, onda bu hökumət bir növ prosesləri lazımı qaydada davam etdirə biləcək” - deyərək, əlavə edib.

S. Ağazadə

sını almaq üçün əlimizdən gələni edəcəyik ki, ölkə bir daha heç vaxt şantaj məruz qalmasın, onun institutları güclü olsun və heç kim Gürcüstanın daxili işlərinə qarışmağa, onun müstəqilliyinə qəsd etməyə və gürcü xalqının qərarlarına hörmətsizlik göstərməyə cəsarət etməsin", - o əlavə edib. Öz növbəsində Gürcüstanın baş naziri İrakli Kobaxidze bəyan edib ki, gürcülər "ölkələrini tam şəkildə geri almalıdırlar". Onun sözlərinə görə, ötən ilki "Xarici agentlər haqqında" qanunda "Gürcü arzusu"nun əleyhdarlarının yararlarına biləcəkləri çoxlu boşluqlar var, ona görə də "ölkəmizin milli

Yazın sonuna kimi Gürcüstan hakimiyyəti media və mitinqlərin təşkili sahəsində hakim rejimi "dağıdıcı müxalifətdən" qorunmalı olan yeni qanunlar qəbul edəcək. Güman edilir ki, bu, hökumətə qarşı çıxanların sayını azaldacaq və onun yerinə sadıq "Xalq Gücü" gələcək. "Gürcü arzusu"nun

Gürcüstan müxalifətinə qanuni hədə

ki, "Gürcü arzusu" avtoritar rejim qurmaqda davam edir və bu, indiki müxalifətin yox olmasına və yeni etiraz hərəkatının formalaşdırılmasının mümkünsüzlüyünə gətirib çıxarmalıdır. "Hakimiyyət bütün tənqidi insanlara təzyiqlik göstərir. Onlar ilk növbədə söz və sərbəst toplaşma azadlığını boğmaq istəyirlər. Gələcəkdə mövcud

maraqlarını qorumaq" üçün onları bağlamaq lazımdır.

Müxalifət belə qərara gəlib ki, "Gürcü arzusu" respublikada bütün narazılığı aradan qaldırmaq istəyir. Eyni zamanda, hakim rejimin əleyhdarları əmindirlər ki, hakimiyyət Rusiyadan nümunə götürür və ya hətta Kremlin göstərişi ilə hərəkat edir. "Bu, avtoritar ölkələrdə olduğu kimi, həqiqətin yayılması məhdudlaşdırmağa yönəlmiş növbəti senzuranın dalğası olacaq", - Gürcüstan üçün Qaxariya partiyasının üzvü Teona Akubardia media üçün gözlənilən dəyişiklikləri şərh edib. "Ya biz

əleyhdarları və tərəfdarları öz qiymətləndirmələrində ikiye bölünüb. Bəziləri hesab edir ki, Tbilisi Moskvanın yolu ilə gedir, bəziləri isə dövlət quruculuğunda Qərb təcrübəsindən ən yaxşısını götürdüyünə inanır. "Gürcü arzusu" parlament fraksiyasının lideri Mamuka Mdivaradze bildirib ki, yaxın iki-üç ay ərzində onun partiyası hakim rejimi tənqid edənlərə qarşı qanunlar paketi hazırlayıb qəbul edəcək. Xüsusilə, hakimiyyət jurnalist etikasını standartlarını müəyyən etmək, həmçinin media-nın xarici mənbələrdən maliyyələşdirilməsini məhdudlaşdırmaq niyyətindədir. Kommersiya reklamından əldə edilən gəlir üçün istisna olacaq.

Tbilisi həmçinin xarici agentlərlə mübarizə üçün daha bir qanun təqdim etməyi planlaşdırır, Mdivaradzenin sözlərinə görə, bu, keçən ilki qanunun "yüngül versiyası"dır. Eyni zamanda, hökumət qərarlarının qəbulu prosesində qeyri-hökumət təşkilatlarının məcburi iştirakını nəzərdə tutan müddəalar bütün qanun və qaydalardan tamamilə çıxarılacaq. Dövlət qulluğuna müvafiq qurumun rəhbərinin razılığı olmadan xarici mənbələrdən maliyyələşdirilən müavinətlərin alınması məhdudlaşdırılacaq. Bundan başqa, dövlət məmurlarını tənqid etmək, polis əməkdaşlarına hücum etmək, kütləvi iğtişaslara sövq etmək və onlarda iştiraka görə cəza sərtləşdiriləcək. İnzibati xətalara, o cümlədən xırda xuliqanlıq görə cərimələr 2-4 dəfə artırılacaq (orta hesabla 5 min lariyə qədər),

polis əməkdaşına tabe olmamağa görə həbs müddəti 15 gündən 60 günə, polis əməkdaşına hücum görə isə 5 ildən 6 ilədək artırılacaq. Öz növbəsində, şəhər merlərinin müəyyən ərazilərdə mitinqləri qadağan etmək hüququ olacaq və aksiyaların təşkilinə onun başlanmasına 5 gün qalmış məlumat verilməlidir.

Mdivaradzenin qeyd etdiyi kimi, hakim rejimə nə qədər təzyiqlik göstərsə, o, daha sərt reaksiya verəcək. "Biz bütün bunların qarşı-

ıvanışvilini devirəcəyik və vətənimizi Rusiyadan aparacağıq, ya da bu etirazlar sürgündə göz yaşını tökdüyümüz gözəl xatirə olaraq qalacaq", - "Dəyişiklik Koalisiyası"nın lideri Nika Qvaramiya deyib.

Gürcüstanın keçmiş prezidenti Salome Zurbəşvili "Gürcü Arzusu"nun yeni təşəbbüslərini hakim elitanın xalqdan qorxmasının sübutu hesab edib. "Bu illər ərzində istər baş nazir, istər sıradan bir parlamentarı, istərsə də indiki

faktiki prezident olsun, hamıdan lənət və təhqir eşitmişəm! Mənə deyirdilər ki, siyasətçi səbirli olmalıdır... Mən onlarda səbirli olmaq qabiliyyəti görmürəm, qisas almaqda, qisas almaqda daha bacarıqlıdır! Bu sadəcə onu göstərir ki, onlar o qədər qorxurlar ki, cəmiyyətin onlar haqqında nə düşündüyünü belə dinləmək istəmir... Öz xalqının qorxusuna təslim olmaq nə qədər çətindir", Zurbəşvili bildirib.

Politoloq Nika Çitadze deyib

ud müxalifət partiyalarına qadağa qoyulacaq və bunun üçün şərait olmadığından yeniləri yaratmaq mümkün olmayacaq. Gələcəkdə hakimiyyətin əleyhdarları rolunu artıq bu kimi fəaliyyət göstərməyə çalışsın "Xalq Gücü" adlı kukla oynayacaq. Eyni zamanda, polis əməkdaşları artıq vaxtaşırı etirazçıları şifahi təhqirlərlə qanunu pozmağa təhrik etsələr də, hökumət nümayəndələrinin üzərinə əlavə vəzifələr qoyulmur. Lakin hüquqi baxımdan hakimiyyətin planlarını həyata keçirməsinə mane olmaq şansı yoxdur. "Gürcü arzusu" parlament, hökumət və məhkəmələrə nəzarət edir. Son ümid beynəlxalq sanksiyalar və küçə etirazlarıdır", - Çitadze bildi-rib.

Politoloq Gia Abaşidze isə əksinə, hesab edir ki, "Gürcü arzusu" Avropa demokratiyaları modelində normal dövlət quruculuğu ilə məşğuldur. "Nə Avropada, nə də Amerikada səlahiyyətli mərkəzi küçənin bağlanması "ifadə azadlığı" hesab etmirlər". Gürcüstan hakimiyyəti avtoritarizmə doğru getmir. Müxalifətə gəlinə, o, öz dərdlərində günahkardır. Onlar parlamente daxil olmaqdan imtina etdilər və dövlətin maliyyə dəstəyini itirdilər. Yeni gəlir mənbəyi tapmasalar, çox çətin anlar yaşayacaqlar. Amma ümumilikdə götürdükdə, 2012-ci ildən bəri onlar bir dəfə də olsun seçkilərdə qalib gələ bilməyiblər və onların bütün etirazları daxili çekişmə ilə yekunlaşır", - Abaşidze yekunlaşdırıb.

V.VƏLİYEV

Son vaxtlar E.Makron hakimiyyətinə qarşı istər daxildə, istərsə də xaricdə yaranan etirazlar Fransada ciddi təlatümlər yaradıb. Vəziyyətdən çıxmaq və ölkə əhalisinin fikrini fərqli məcraya yönəltmək üçün Makron rejimi bir sıra ölkələrdə müharibələr, münaqişələr yaratmağa cəhdlər göstərir. Rusiya-Ukrayna müharibəsini qızıqdırmaq üçün rəsmi Kiyevə canlı qüvvə ilə yardımlar göstərəcəyini bəyan etməsi, eyni zamanda Zelenski hakimiyyətinə nüvə silahının verilməsi çağırışları ilə çıxış etməsi Makronun nəzərdə tutduğu məqsədlərindən hesab olunur.

Yeni bu vasitə ilə müharibəni daha da qızıqdırmaq və Avropanın əhalisinin, xüsusilə də fransızların diqqətini Ukraynaya yönəltməkdir. Bir neçə gün əvvəl Ukrayna prezidenti Zelenski ABŞ və Avropa liderlərinə müraciət edərək ölkəsinə nüvə başlıqlarının verilməsini xahiş etmişdir. Hazırkı mərhələdə Makronun "Kiyevə nüvə başlıqları verilsin" bəyanatı təsdiq edir ki, Zelenskiyə həmin ideya E.Makron tərəfindən gəlib. Təbii ki, üç ilə yaxındır ki, qanlı müharibə aparən iki dövlətin nüvə silahına sahib olması dünya üçün təhlükələr yarada bilər. Yeni hər an üçüncü dünya müharibəsi baş verə bilər. Üçüncü dünya müharibəsinin baş verməsi və nüvə silahının işə düşməsi bəşəriyyətin sonu ola bilər. Bunu dünyanın aparıcı dövlətləri, o cümlədən də Fransa anlamaq istəmir. Digər diqqətçəkən məqam ondan ibarətdir ki, İsrailə HAMAS arasında ilkin atəşkəs razılaşması əldə olunsay da, belə bir razılaşma

silahlarla təchiz etmişdir. Bu gün də eyni siyasətini həyata keçirən Fransa müxtəlif dağıdıcı gücə malik silahlarını

daxil olmasına imkan verməz. Nəzərə almaq lazımdır ki, Fransanın təkidi ilə Ermənistanla göndərilən Avropa İttifaqının "sivil" missiyası heç nəyə nail ola bilməyib. Baxmayaraq ki, "bnokl" siyasətindən uzağa getməyən Avropa İttifaqının mülki missiyası Azərbaycan-Ermənistan sərhədində təxribatlara yol açan, müşahidələr aparmaqdadır. Hətta mülki missiyanın fəaliyyətinin daha iki il uzadılması ilə bağlı Avropa İttifaqı ilə Ermənistan arasında sənəd də imzalanıb. Lakin bu cür məzhəklər heç də Ermənistanı üzleşdiyi fəlakətdən xilas etməyəcək. Əksinə, fəlakətin daha da dərinləşməsi və Ermənistanın daha böyük itkilərlə üzleşməsi halı yarana bilər.

Müstəmləkəçilik Fransanın qəsbkar siyasətinin mahiyyətidir

Birmənalı şəkildə qeyd etmək olar ki, Fransa açıq şəkildə müstəmləkə siyasəti aparən və terroru dəstəkləyən, maliyyələşdirən dövlətlər sırasında yer alır. Bu baxımdan belə bir dövlət dünyada sülhə və təhlükəsizliyə heç bir halda töhfə verə bilməz. Bakıda keçirilən "Neokolonializm: İnsan Hüquqlarının Pozulması və Ədalətsizlik" mövzusunda konfransda müstəmləkə altında əzilən xalqların nümayəndələri Fransanı müstəmləkəçiliyə son qoyulmasına çağırış etdilər. Qvadelupanın Azadlığı Uğrunda Xalq

Fransa dünyada sülhə və təhlükəsizliyə təhdid yaradır

Ermənistanla satır. Təbii ki, bu cür məkrli siyasəti ilə Fransa bölgədə yenidən müharibə ocağı yaratmaq və "bəlkə Ermənistan hərbi uğur əldə etsin" ümidinə köklənib. Lakin arzu və istəkləri puça çıxacaq. Çünki Azərbaycan elə bir gücə və qüdrətə malik dövlətdir ki, qabağında heç bir qüvvə dayana bilməz. Əgər Ermənistan Fransanın silahlarına arxalanıb, təxribatlara cəhd edərsə, o zaman dövlətçiliyindən tamamilə məhrum ola bilər. İrəvanda və digər tarixi Azərbaycan torpaqlarında dövlətimizin üçrəngli bayrağının dalğalanmasını təmin edirlər. Təbii ki, Ermənistan 44 günlük Vətən Müharibəsinin acı nəticələrindən nəticə çıxarmasa regionda yeni müharibənin baş verməsi qaçılmazdır. Bu halda Ermənistan mövcudluğunu tamamilə itirə bilər. Müharibə baş verəcəyi təqdirdə erməni hərbi xuntasını heç bir qüvvə, o cümlədən fransız silahları, ABŞ-ın dəstəyi, Avropa İttifaqının yardımları da kömək edə bilməyəcək. Ona görə də Ermənistanın hazırkı rəhbərliyi mövcud realığı qəbul edərək, Azərbaycanın sülhə xidmət edəcək təkliflərini qəbul etməlidir, Zəngəzur dəhlizi açılmalı, sülh müqaviləsi imzalanmalı, Qərbin, xüsusilə də Fransanın regiona olan əsassız müdaxilələrinə qarşı etiraz edilməklə, imtina edilməlidir.

Fransa hakimiyyətini qane etmir. Makronun Parisdə jurnalistlər üçün keçirdiyi brifinqdə "HAMAS-la İsrail arasında əldə olunan atəşkəs razılaşması müvəqqəti xarakter daşıyır. Hər an müharibə yenidən qızıqsa bilər", - deyər bildirməsi tərəfləri, xüsusilə də İsraili müharibəyə sövq etməyə hesablanıb. Nəzərə almaq lazımdır ki, bir qədər əvvəl Makron İsrailə dəstək üçün beynəlxalq koalisiya şəklində müharibənin miqyasının daha da genişləndirməyi təklif etməsi bir daha göstərir ki, Qərb sülhdə maraqlı deyil. Bu, Fransanın xarici siyasətinin nə qədər aqressiv və ağılsız olduğunu yenidən sübut edir - ərazisində milyonlarla müsəlman yaşayan Fransa İsrail və Fələstinə sülh üçün vasitəçilik təklif etmək əvəzinə, müharibə təklif edir. Bu kimi hallar onu deməyə əsas verir ki, Fransa dünyada sabitliyin pozulmasında, müharibələrin, münaqişələrin yaranmasında maraqlı dövlətdir. Bəzən qızıqdırıcı mövqe tutmaqla dövlətlərarasında münaqişələrin yaranmasına cəhdlər göstərir.

Ermənistan kimi Fransa da qərəzli və terrorçulara xas siyasətinin qurbanı olacaq

Araşdırmalar əsasında sübuta yetirilib ki, hələ 44 günlük vətən müharibəsindən öncə və müharibənin gətirdiyi dövərdə Fransa Ermənistanla hər cür silah, maliyyə və siyasi dəstəyi göstərmişdir. Ancaq nədənsə Fransanın PUA-lara qarşı mübarizə sistemləri göndərmək təklifini Paşinyan rədd edib. Bununla bağlı Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin keçmiş direktoru Davit Şahnazaryan bildiriş ki, Fransa Ermənistanla PUA-lara qarşı mübarizə sistemləri göndərmək təklif edib, ancaq Paşinyan qəbul etməyib. Görünür, Paşinyan Rusiyaya özündən incik sala biləcəyindən ehtiyat edib. Çünki o zaman Ermənistan hakimiyyəti indiki kimi Rusiya ilə münasibətləri qarşıdurma səviyyəsində deyildi. Paşinyan rejimi müharibənin ilkin mərhələsində Rusiyaya olan ümidlərini tam şəkildə üzüməmişdir. Yeni xəyal edirdi ki, tarixin müxtəlif dövrlərində olduğu kimi, bu dəfə də Rusiya bütün vasitələrlə onlara Azərbaycana qarşı müharibədə yardımçı olacaq. Lakin Rusiya və digər Ermənistanla dəstək verməyi düşünən dövlətlər və qüvvələr Azərbaycanın sərt münasibəti ilə üzleşə biləcəklərindən ehtiyat etdiklərindən açıq şəkildə Ermənistanla kömək etməkdən imtina etdilər. Nəticədə 2020-ci il noyabrın 10-da Ermənistan təslim olmaq haqqında sənədi imzalamağa məcbur oldu. Ermənistanın aq bayraq qaldırmasından sonra Fransa daha geniş və əhatəli şəkildə Ermənistanla siyasi və hərbi dəstəyini artırmağa başladı. Bununla geosiyasi, strateji maraqları fonunda Cənubi Qafqazda mövcudluğunu təmin etməyə ümid bəsləyir. Lakin yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, Fransanın ümidləri puça çıxacaq şübhəlidir. Çünki regionun lider dövləti olan Azərbaycan heç bir halda Fransanın və ya hansısa digər pozucu qüvvələrin bölgəyə

İttifaqının nümayəndəsi Jan Jakob Bisep beynəlxalq konfransda çıxışı zamanı bildirdi ki, dörd əsrdir ki, biz Fransanın təzyiqi altında yaşayırıq: "Ölkəmiz Fransanın müstəmləkəçiliyi dövründən bəri öz haqları uğrunda mübarizə aparır. Fransızlar bizim ərazilərdə işləyir, yerli əhali işsizdir. Azadlığımız üçün mitinqlər təşkil edirik ki, səsimiz eşidilsin, amma buna görə həbsə atılırıq. Biz Fransa müstəmləkəçiliyi ilə mübarizəmizi davam etdiririk. Bu ölkənin ədalətsizliyindən çox əziyyət çəkirik". Böyük Britaniyanın "CAGE" müstəmləkəçi insan haqları təşkilatının icraçı direktoru Məhəmməd Rəbbani isə konfransda çıxışında bildirdi ki, Fransa müsəlmanların uşaqlarını kriminallaşdırır: "Fransada etirazların strateji olaraq yatırılması trayektoriyası əks olunub. Burada hazırkı irqçilik və islamofobiya siyasətinə qarşı tənqidləri susdurmağa çalışırlar. Müsəlmanların üzərinə müxtəlif cinayətlər atılır. Onların özünüifadə hüququ tapdalanır, qızların məktəblərdə müsəlman geyimləri geyinməsi qadağan olunur".

Konfrans iştirakçısı Yeni Kaledoniyanın Sosialist və milli KANAK azadlığı cəbhəsinin BMT-dəki nümayəndəsi Xanım Maqalie Tinqal çıxışında Yeni Kaledoniya xalqı adından Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə bəyanatına görə təşəkkür edib: "Bu, çox güclü və çox doğru bəyanat idi. Fransa çox ikiüzlüdür. Azərbaycan Prezidentinə bizim vəziyyətimizlə bağlı bəyanatına görə təşəkkür edirik. Biz bu gün Yeni Kaledoniya da çox böyük problemlərlə üzleşirik. Yeni Kaledoniyanın müstəqilliyi ilə bağlı 2021-ci ilin 12 dekabrında keçirilmiş referendum pandemiyə dövründə təsadüf etdi. Ona görə də biz bunun təxirə salınmasını istədik. Lakin Fransa referendumu saxladı, nəticədə Yeni Kaledoniya əhalisinin 57 faizi referendumda iştirak edə bilmədi. Fransanın bu referendumu saxlaması ikiüzlükdür. Biz öz hüquqlarımız uğrunda mübarizə aparacağıq. Ona görə də bu məsələni Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinə qaldıracağıq".

Göründüyü kimi, Fransa dünyada sülhə və təhlükəsizliyə ən böyük təhlükədir. Bu təhlükənin aradan qaldırılması üçün beynəlxalq aləmin ayıq-sayıq olmasına və terrorçu dövlət olduğuna heç bir şübhə yeri qalmayan Fransanın zərərsizləşdirilməsi, ən azı əski mövqeyinə qaytarılması üçün birliyə böyük ehtiyac var.

İLHAM ƏLİYEV

Rus qazı, “Türk axını” və Avropa

Ukrayna ərazisindən tranzitinin dayandırılmasından sonra bu ildən Rusiya qazından məhrum olan Slovakiya yeganə alternativ marşrut olan “Türk axını” ilə xammal almağa başlayıb. Bu, Bratislavadan əlavə xərclər tələb edəcək, qaz kəmərinin gücü isə bütün lazımı həcmərin ölkəyə yönləndirilməsinə imkan verməyəcək. Ekspertlər belə bir sxemin çox güman ki, müvəqqəti olacağına əmindirlər.

“Qazprom” fevralın 1-dən “Türk axını” ilə Slovakiyaya qaz tədarükünü bərpa edib. Konkret həcmə barədə açıqlama verilməyib, lakin qeyd edilib ki, aprel ayından rəqəmlər iki dəfə artmalıdır. Çatdırılmalar “Qazprom”la 2034-cü ilə qədər olan müqavilə əsasında həyata keçirilir. Əvvəllər Slovakiya Rusiyadan Ukrayna ərazisindən tranzit yolu ilə qaz alırdı, lakin 2025-ci il yanvarın 1-də bu istiqamətdə qazın nəqli ilə bağlı müqavilənin müddəti başa çatıb. “Qazprom” Slovakiyaya çatdırılma ilə bağlı şərh verməkdən imtina edib. Dekabrda Slovakiyanın baş naziri Robert Fiko Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə Rusiya

“Qazprom” alternativ marşrutla ixracı bərpa edir

qazının tədarükü məsələsini müzakirə edib. “Birtəhər bizi qazla təmin edəcəklər. Bunun bir hissəsi cənub marşrutu ilə çatdırıla bilər, lakin ehtiyatlar olduğu müddətcə Slovakiyada istehlak təmin edilir”, - Fico deyib.

Rusiyadan Türkiyəyə Qara dənizin dibi ilə uzanan ildə 31,5 milyard kubmetr tutumlu “Türk axını” “Qazprom”un Avropaya qalan yeganə tədarük marşrutudur. Ənənəvi olaraq Rumıniya, Yunanıstan, Şimali Makedoniya və Macarıstan bu boru kəməri ilə qazı Bolqarıstan və Serbiyadan keçən

Rusiya qazının öz ərazisindən tranzitindən 500 milyon avro gəlir itirəcək.

Təchizatların istiqamətinin dəyişdirilməsinə baxmayaraq, Slovakiya, Macarıstan kimi, Ukrayna ərazisindən nəqlin bərpasında israrlıdır. Avropa Komissiyasının (AK) nümayəndəsi Anna-Kaisa İtkonenin verdiyi məlumata görə, AK təsirə məruz qalan ölkələrin enerji təchizatının təhlükəsizliyini təmin etməyə çalışır, lakin Kiye və mümkün təzyiqlər barədə suala cavab verməyib.

Rusiya Federasiyası Hökuməti yanında Maliyyə Universitetinin eksperti İqor Yuşkov

hesab edir ki, Slovakiyaya ixracı “Türk axını”na yönəltmək üçün “Qazprom” lazımı həcmələri boru kəmərinə uyğunlaşdırmaq üçün türk treydlərinə tədarükləri azaltmağa məcburdur. Bu, Rusiya qazını birbaşa almaqdan imtina edən, lakin onu treydlər vasitəsilə alan Bolqarıstandan idxala təsir göstərə bilər. Eyni zamanda ekspert “Qazprom”un Ukraynadan keçən həcmələri tamamilə əvəz edə biləcəyinə əmin deyil. Yuşkov “Türk axını” ilə təchizat sxeminin daimi olacağına şübhə edir.

quruda yerləşən Balkan axını ilə alır. Macarıstanın “Foldgaszallito” (FGSZ) qaz kəməri sisteminin operatorunun məlumatına görə, onun vasitəsilə Macarıstandan Slovakiyaya gündə 6,6 milyon kubmetr – ildə təxminən 2,4 milyard kubmetr qaz tədarük edilir.

Ötən il “Türk axını” ilə Avropaya tədarük 22,3% artaraq 16,7 milyard kubmetrə çatıb. Qaz üçün Transmissiya Sistemləri Operatorlarının Avropa Şəbəkəsinin (ENT-SOG) məlumatına görə, yanvarda tədarüklər illik müqayisədə 26,7% artaraq 1,56 milyard kubmetrə çatıb. Ferensin qeyd etdiyi kimi, qazın yeni marşrutla nəqli Ukraynadan keçməklə müqayisədə SPP-yə 90 milyon avro baha başa gələcək. SPP daha əvvəl qeyd edib ki, fərq əsasən daim artan tranzit haqları ilə bağlıdır. Bundan əlavə, Slovakiya

Qeyd edək ki, “Türk axını”nda sərbəst həcm yoxdur. Operatorların məlumatlarına görə, qaz kəməri artıq layihə gücündən xeyli artıq işləyir. Son bir neçə gündə həcmələri sutkada 55 milyon ötüb - illik göstəriciyə çevrildikdə təxminən 20 milyard kubmetr təşkil edir. Görünür, bu hədddir və ya ona yaxındır. Əlavə sərmayələr qoyulmadan və Bolqarıstana təchizat sisteminin genişləndirilməsi istiqamətində iş aparılmasa, onu artırmaq mümkün olmayacaq, ona görə də bu marşrut üzrə bütün həcmi Ukrayna istiqamətindən yönləndirmək mümkün olmayacaq. Eyni zamanda, o, yaxın vaxtlarda Rusiya qazının Ukrayna ərazisindən tranzitinin bərpası ilə bağlı razılığın əldə olunacağına şübhə edir.

V.VƏLİYEV

“USAİD illər boyu müxtəlif dünya ölkələrində ikili funksiyaları yerinə yetirib”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında siyasi şərhçi Aydın Quliyev deyib. O bildirib ki, onun ikili funksiyasının bir tərəfi yardım, maliyyə dəstəyi, başqa tərəfi isə maliyyə dəstəyi və yardım adı altında inqilab hazırlıqları mərkəzi rolunu oynayır: “Saysız faktlar gətirmək mümkündür ki, USAİD mütəxəssislərinin köməyi ilə müxtəlif ölkələrdə kaos mexanizmləri, ssenariləri işlənilib. Bu kaos mexanizmləri əsasında sonda ya həmin ölkədə hakimiyyət dəyişikliyi baş verib, ya da kaosun yarımçıq saxlanması ilə mövcud hakimiyyətlərə lazımı səviyyədə təzyiq və təsirlər göstərilib.

Keçən əsrin 70-ci illərində yaradılmış olan bu strukturun fəaliyyəti, xüsusilə soyuq müharibə mərhələsi müvəqqəti olaraq başa çatandan sonra daha da fəallaşmağa başladı. Çünki dünyada soyuq müharibə, Rusiya ilə Amerikanın soyuq müharibəsi məyyən bir müddət səngisə də, amma bir qütblü dünyanın yaranmasına maneçilik törətmək istəyən yeni-yeni ölkələr peyda oldu. Həmin ölkələri yola gətirmək, onları itaətkar vəziyyətdə saxlamaq üçün USAİD-in əlində saysız-hesabsız təsir mexanizmləri olub. Eyni zamanda bu təşkilat təkə inqilab hazırlıqları mərkəzi rolunu oynamayıb. Həmin ölkələrdə müəyyən qeyri-şəffaf layihələrin əsasın-

“USAİD illər boyu müxtəlif dünya ölkələrində ikili funksiyaları yerinə yetirib”

da gənc nəslin beyinlərini yumaq, insanları toparlamaq, hətta məlumatlara görə bəzi ölkələrdə narkotik maddələrin yetişdirilməsinə, yetişdirilməsinin maliyyələşdirilməsinə qədər geniş çeşiddə fəaliyyətlərdə olublar. Nə yaxşı ki, Amerikanın özünün rəhbər-

liyi, hazırkı prezident bu təşkilatın, fəaliyyətinin qeyri-şəffaf olması nəticəsinə gəldi. Çünki dünya dövlətlərinin də narahatlığı təkə USAİD-in onların ərazisindəki qeyri-şəffaf fəaliyyəti ilə bağlı deyildi. Həm də onunla bağlı idi ki, bu təşkilat eyni zamanda

Amerikanın özünün də müxtəlif regionlarda nüfuzuna zərbə vururdu. Çünki insanlar Amerikanın siyasətindəki dəyərlərə üstünlük verməyə meyilli olduğu halda birdən-birə USAİD kimi təşkilatların təmsalında pərdəarxası, maddi və pozucu maraqlara xidmət edən nüansları gördüldü. Təbii ki, bu, Amerikanın siyasətində ikili standartlara dəlalət etməklə bu dövlətin də müxtəlif bölgələrdə və müxtəlif dövlətlərdə nüfuzunu zədələyirdi”.

“Nə yaxşı ki, Amerikanın rəhbərliyi bu reallığı gördü və USAİD-lə bağlı çoxdan idi ki, bəzi ölkələrin, o cümlədən Azərbaycanın apardıdığı siyasət, ortaya qoyduğu mövqe bu gün Amerikanın indiki rəhbərliyinin siyasəti ilə xeyli dərəcədə üst-üstə düşdü. Nəticədə USAİD-in fəaliyyətinin dayandırılması ilə bağlı bir qərar verildi. Beləliklə, USAİD-lə əlaqədar bəzi milli dövlətlərin, o cümlədən Azərbaycanla Amerikanın siyasəti müəyyən qədər üst-üstə düşdü. İndi bu vəziyyətin nə qədər davam edəcəyini isə gələcək göstərəcək” - deyə o, əlavə edib.

Söylü Ağazadə

**XIDIR NƏBİ, XAN İLYAS,
AÇDI ÇİÇƏK, GƏLDİ YAZ**

Təbiətin oyanmasının ilk müjdəçisi

Qədim tarixə malik olan və el arasında geniş yayılmış bayramlardan biri də Xıdır İlyas və ya Xıdır Nəbi adlandırılan mərasimdir. Bu bayram bir-birindən cüzi fərqlərlə demək olar ki, Azərbaycanın bütün bölgələrində keçirilir. Xıdır İlyas adətən, təbiətin oyanması, otların cücərməsi, axar suyun təmizlənməsi və s. təbii proseslərlə müşayiət edilir. Tədqiqatlarda Xıdır Nəbi bir şəxsiyyət olaraq "suyun, külək və havanın himayəçisi" kimi təqdim olunur. Xızır peyğəmbərlə eyniləşdirilir. Xalqımız tarix boyu öz adət-ənənələrini qoruyub saxlamış, ən çətin zamanlarda belə milli dəyərlərinə sahib çıxmışdır. Çoxəsrlilik tarixində özünəməxsusluğu qoruyub saxlaya bilmişdir. Bu gün həmin dəyərlərin fonunda Azərbaycan xalqı öz tarixi keçmişinə söykənərək milli-mənəvi dəyərləri, ənənələri, əxlaqi keyfiyyətləri ilə dünya xalqları arasında seçilir və diqqəti çəkir. Əlbəttə ki, hər bir xalqın özünəməxsus dəyərləri, keyfiyyətləri mövcuddur və onları yaşatmağa çalışır. Zəngin irsə malik olan Azərbaycanda keçirilən bayramlar da xalqın genetik yaddaşından süzülüb gələrək, onun milli-mənəvi dəyərlərini əks etdirir. Azərbaycan mənəvi mədəniyyətinin tərkib hissəsi olan bayramlar xalqımızın həyatında mühüm yer tutur. Qədim tarixi özündə ehtiva edən Azərbaycan xalqının məişətində mövcud olan bir çox bayramların tarixi qədimdir və onların başlanğıcı eramızdan əvvəlki minilliklərə söykənir. Məlumdur ki, bayramlar öz məzmununa görə dini və dünyəvi bayramlara bölünür. Azərbaycanda Ramazan bayramı, Qurban bayramı kimi dini bayramlarla yanaşı, dünya xalqları ilə bərabər olaraq qeyd etdiyi bayramlara da təsadüf olunur.

QƏDİM TARİXİMİZİ ÖZÜNDƏ EHTİVA EDƏN BAYRAM

Qədim tarixə malik olan və el arasında geniş yayılmış bayramlardan olan Xıdır İlyas və ya Xıdır Nəbi adlandırılan bayram Azərbaycanda Xızır Nəbi bayramı, Təbriz ətrafındakı Qızılbaşlar zümresində isə yenə də Xızır Nəbi bayramı adı ilə tanınır. Bu bayram Azərbaycanın demək olar ki, bütün bölgələrində keçirilir. Naxçıvanda, eləcə də Laçın, Qubadlı, Zəngilan, Kəlbəcər, Cəbrayıl və Füzuli rayonlarında tentənəli şəkildə qeyd olunub. Rəvayətlərdən birində deyilir ki, "Xızır peyğəmbər bir qabda dirilik suyu götürüb insanlara gətirmiş. Çox yorulduğundan yolda bir ağacın kölgəsində yatır. Həmin ağac da çinar ağacı imiş. Birdən qab aşır, su tökülür çinarın dibindəki çuxura. Suyun bir hissəsini qarğalar gəlib içir. Qalanını da çinarın kökləri çəkir. Ona görə də deyirlər ki, qarğalar üç yüz il yaşayır, çinar ağacı da uzunömürlüdür".

Mənbələrdə göstərilir ki, rus tədqiqatçısı T.F.Aristova Laçın, Qubadlı və Zəngilan rayonlarında bu bayramın qeyd edilməsi pro-

sesləri haqqında maraqlı məlumat verir. Qeyd edir ki, qışın ortalarında keçirilən bu bayramda azərbaycanlı qadınlar ailəsinin sağlamlığı üçün sacda qovurğa qovurar, çay və bulaq kənarında müxtəlif rənglərlə bir neçə yumurta qoyaraq niyyət edirdilər. Ertəsi gün yumurtalara baxırdılar. Əgər yumurta qırmızı rəngə boyanmışdırsa yaxşı, qara boyanırdısa pis əlamət yozurdular.

Xıdır İlyas adətən, təbiətin oyanması, otların cücərməsi, axar suyun təmizlənməsi və s. təbii proseslərlə müşayiət edilir.

Tədqiqatlarda Xıdır Nəbi bir şəxsiyyət olaraq "suyun, külək və havanın himayəçisi" kimi təqdim olunur. Qeyd edirik ki, Xızır Nəbi bayramı Novruz bayramından əvvəl keçirilir. Bu bayramın keçirilməsi kiçik çilləyə təsadüf edilir. Bayramın tarixi günü ilə bağlı tədqiqatçılar, folklorşünas alimlər müxtəlif fikirlər irəli sürürlər. Bəzi mənbələrdə həmin bayramın kiçik çillənin qurtarmasına 2-5 gün qalmış, bəzilərinə həmin mərasimin kiçik çillənin onuncu günündə, bəzilərinə isə böyük çillədən dörd və kiçik çillədən üç gün olmaqla yeddi gün ərzində keçirildiyinə

təsadüf edirik. Azərbaycanın xalq yazıçısı Əzizə Cəfərzadə isə "Xıdır İlyas" mərasiminin kiçik çillənin qurtardığı son üç gündə keçirildiyini göstərir. Başqa bir mənbədə isə Xıdır Nəbi bayramının fevralın 12-dən 20-

at üzərində gələcək Xıdır Nəbinin əlində od olacağı güman edilirdi. Onun torpağı isidəcəyi, odla yanaşı günəş və suyun adamlara sağlamlıq gətirəcəyi düşünülürdü. Mərasimdə əkinçi, cütcü və sayacı nəğmələri oxunur, "Xıdır Nəbi"yə nəğmələr, şeirlər qoşulardı. Bayramın hər üç günündə cavanlar əkin yerlərindən keçib Xıdır Nəbini axtarmağa gedərdilər. Onlara "Xıdırçı" deyərmişlər. Xıdırçılar hava işıqlanmazdan əvvəl əllərində şam Xızırın dalınca gəder və nəğmələr oxuyardılar.

MİFİK OBRAZIN MÖVCUDLUĞUNU YADDAŞLARDA MÖHKƏMLƏNDİRƏN XIDIR NƏBİ MƏRASİMİ

Bayramın atributu isə qovrulmuş buğda və qovuddur. Bundan başqa digər paxlalı bitkilər, çəraz də mütləq süfrəyə qoyulmalıdır. Xəşil də ki, öz qaydası ilə. Ümumiyyətlə, qışda keçirilən bayramların hamısında bu xörək növü hazırlanır. Bayramda daha çox sevinən uşaqlardır. Xıdır Nəbi günü, Novruzda olduğu kimi, uşaqlar qapı-qapı gəzib papaq atırlar. Axşam şər qarışanda isə cavanlar və uşaqlar dəstələ-nib evləri qapı-qapı gəzərək "Xıdır" nəğmə-sini oxuyar və bayram payı yığdırlar. Hansı qapıdan içəri girsələr, əvvəlcə dəstədən bir adam irəli çıxıb avazla oxuyardılar:

Mən Xıdırın quluyam,
Göy atının çuluyam,
Ağzının arpasıyam
Ayağının naliyam.

Toplanan pay isə bərabər şəkildə bölünürdü. Bundan başqa həmin gün yükün altına qovud qoyarlardı. Xalq inanclarına görə, əfsanəvi Xızır Peyğəmbər gəlib bu qovuda toxunarsa, həmin il o evdə ruzi-bərəkət olar. Bunu bilmək üçün ev sahibi səhər ertədən qovudun üzərində Xızırın atının izini axtarırdı. Hər hansı bir işarə varsa, deməli, niyyəti baş tutub.

Azərbaycan folklorunda Xıdır ilə bağlı inanclar da sayca üstünlük təşkil edir. "Xıdır payı"ndan ertəsi günü yağla kömbə bişirər, qovut çəkilər və dəstənin üzvləri arasında bölünərdi. "Xıdır Nəbi" bayramında yumurta döyüşdürülürdü. Hansı yumurta sına, sahibi uduzmuş hesab olunurdu. Bu bayramda qapıpusma mərasimi də keçirilirdi. Qulaqları barmaqla yumaraq niyyət tutur və "filan eve qapı pusmağa gedirəm"- deyilərdi. Həmin qapıya çatanda qulağı açar, niyyəti eşitdiyini ilk sözlə sinayardılar. Qovurğanı məcməyiyə yayıb boş otaqda səhərdə saxlayardılar. Əgər səhər qovurğanın üzərində əl izləri görünməyirdi, deməli, Xıdır İlyas o eve gəlmişdi, həmin il ailə üçün xoşbəxt il olardı.

Bütün bunlar göstərir ki, Xıdır Nəbi mərasimi xalq bayramı olmaqla yanaşı, həm də mifik obrazın - Xıdır İlyasın mövcudluğunu, mərasimlərdə şəxsən iştirak etdiyi barədə fikri yaddaşlarda möhkəmləndirir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

dək keçirildiyi qeyd olunur.

Xoşbəxtlik, ruzi, arzuların simvolu olaraq qeyd olunan bayramın kiçik çillənin çıxması münasibətilə keçirilməsi həm də qədim əkinçilik görüşləri ilə əlaqədardır.

Xıdır İlyas mərasiminə xüsusi hazırlanırdılar. Xalq arasında belə inam vardır ki, əgər Xıdır Nəbi Boz atında gələrkən evlərdə bayram əhval-ruhiyyəsi görməzsə kəsib gedirdi. Xıdırın kəsib getməsi isə ruzi-bərəkətin yox olmasına səbəb olar, baharın gəlməsi

gecikər. Buna görə də hələ kiçik çillənin birinci günündən başlayaraq bayram tədarükü görüldü.

Üç gündən ibarət olan Xıdır Nəbi bayramının birinci günü torpaq tərif olunardı. Torpağın üstündə od qalanardı ki, torpağın nəfəsi qızınsın. Bağlar təmizlənər, çör-çöp, xəzəl yığılıb yandırılardı. Bayramın ikinci günü evdəki hər öküzün adına üç duzsüz kömbə bişirilib öküzlərin qarınının altından diyirləyər və oxuyardılar:

Xıdır Nəbi, xan İlyas,
Açdı çiçək, gəldi yaz.
Mən Xıdırın quluyam,
Boz atının çuluyam.

Bayramın üçüncü günü cütcü və əkinçinin şəxsində torpağı becərən, şum şumlayan, əkin əkən əməkçilər tərif olunardı. Boz

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Azərbaycan Respublikasının dünya birliyinə inteqrasiyası, region ölkələri və digər dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

asılıdır və ona görə də onlar Qərbin eşitmək istediklərini ona ötürürlər. Muxalifət reytingini itirdiyindən, Qərbdən asılı olduğundan, bu qüvvələr təəssüf ki, orada ümumi əhval-ruhiyyəni əks etdir-

idi",- deyər Sixarulidze izah edib. **Siyasi elmlər üzrə professor, Gürcüstanın əməkdar jurnalisti Badri Naçqebia** öz növbəsində bildirib ki, bu gün Avropanın siyasi strukturları ilə Gürcüstan arasında münasibətlərdə baş verənlər həqiqətən də ciddi narahatlıq doğurur. "Bir tərəfdən, məlum olduğu kimi, Gürcüstan konstitusion olaraq Avro-Atlantik kursa sadiqliyini təsdiqləyir. Digər tərəfdən, Gürcüstan faktiki olaraq Avropaya inteqrasiya deyilən hər şeyin kənarında qalır.

məyən siqnallar ötürürlər. Gürcüstanda hətta muxalif düşüncəli insanlar arasında belə Avropada öz dövlətlərinə qarşı işləmək çox pis addım kimi qiymətləndirilir. Ona görə də mənə elə gəlir ki, AŞPA-nın qətnaməsi ölkədəki ümumi əhval-ruhiyyədən tamamilə kənar qaldı- istər iqtidara qarşı olanlar arasında, istərsə də hakimiyyəti dəstəkləyənlər arasında. Ona görə də Tsulukianinin qərarı tamamilə qanuni idi",- deyər tədqiqatçı yekunlaşdırır.

O, təəccüblənir: qərblilər bununla nəyə nail olacaqlar? "Yalnız bir şeyə- Gürcüstanda anti-Qərb əhval-ruhiyyəsinin artmasına. Mən dəfələrlə təkrar etmişəm ki, Gürcüstan özünü "səhv" apararsa, onu cəzalandırmaq siyasəti 2000-ci illərin əvvəllərində Rusiyanın apardığı siyasətə çox bənzəyir. Və məhz bu siyasətə görə Tbilisi fəal şəkildə Moskvadan uzaqlaşmağın yollarını axtarırdı. Və hər şeyin necə bitdiyini bilir.

Deməli, əgər Qərb Gürcüstanı öz iradəsini sıramaqda davam edərsə, gec-tez indi bu qətnaməni dəstəkləyənlər belə deyəcəklər ki, xüsusilə Avropaya tabe olmaq istəmir. Çünki Moskvadan uzaqlaşmaqda məqsəd bir tabeçilikdən digərinə keçmək deyil, alternativ strateji tərəfdaşlıq tapmaq

AŞPA Gürcüstanına qarşı: Tbilisi kiməsə tabe olmaq istəmir

"İlk növbədə, əsas strateji tərəfdaşımız, qonşumuz və dostumuz Azərbaycanla fəal ünsiyyət gündəliyən ən vacib bəndlərindən birinə çevrilməlidir"

tik yeni seçkilər üçün əlverişli seçki mühitinin yaradılması" prosesinə başlamalıdır.

AŞPA-nın bu qərarı Avropa bürokratiyasının böhranından xəbər verir, Gürcüstanın baş naziri İrakli Kobaxidze hadisəyə belə münasibət bildirib. Onun sözlərinə görə, Assambleyanın Gürcüstanın

Ekspertlərin şərh

"Gürcü arzusu" komandasının birgə qərarı ilə Avropa Şurası Parlament Assambleyasında işi dayandırırıq". Bu bəyanatla bir neçə gün əvvəl Gürcüstanın AŞPA-dakı nümayəndə heyətinin rəhbəri, hakim "Gürcü Arzusu" partiyasının üzvü Tea Tsulukiani çıxış etdi. Gürcüstanın ITV kanalının sitat gətirdiyi kimi, onun sözlərinə görə, nümayəndə heyətinin səlahiyyətləri ilə bağlı qeyd-şərtlər seçicilərin əksəriyyətinə və ölkə ictimaiyyətinə xəyanət etmək deməkdir.

üzvlüklə bağlı qeyd-şərtlə qəbul etdiyi qərar konstruktiv işi davam etdirməyi mümkünsüz edib.

"Gürcüstan AŞPA-ya qayıtmağı bir şərtlə nəzərdən keçirəcək ki, Gürcüstan dövlətinə qarşı təhqiramiz olan tələblərə yenidən baxılsın",- o qeyd edib.

Maraqlıdır ki, AŞPA belə bir qətnamə qəbul etməklə hansı məqsədləri güdür? Üstəlik, belə bir hücum cavab olaraq Tbilisinin bir il əvvəl Bakının göstərdiyi nümunəyə əməl edərək, sadəcə olaraq AŞPA-dakı fəaliyyətini dayandıracağına qabaqcadan görmək mümkün deyildimi?

Tanınmış gürcü müşahidəçiləri bu vəziyyətlə bağlı fikirlərini Caliber.Az-ın bölüşüblər. Ekspertlərin şərhini oxucularımıza təqdim edirik.

Politoloq və SIKHA Foundation tədqiqat mərkəzinin təsisçisi Arçil Sixarulidze deyir ki, Avropa strukturlarının müəyyən hissəsi Gürcüstandan öz geosiyasi maraqları üçün istifadə oluna biləcəyinə inanır. "Avropa strukturlarında bu təəssürat tamamilə onlardan asılı olan qeyri-hökumət təşkilatları və yerli muxalifət tərəfindən yaradılıb. Təəssüflər olsun ki, onlarla təmasda olan o "elit" QHT-lər Qərbin bu qrantlarından

Qeyd edək ki, AŞPA Gürcüstan hakimiyyətinin şərtləri yerinə yetirmədiyi təqdirdə fəaliyyətinin dayandırılması şərti ilə Gürcüstan nümayəndə heyətinin səlahiyyətlərinin tanınmasına səs verib.

Nümayəndə heyətinin diskvalifikasiyası məsələsi Gürcüstan muxalifəti və AŞPA-dakı ən böyük siyasi qrup olan Avropa Xalq Partiyası tərəfindən qaldırılıb.

Xülasə, tələbə görə, AŞPA-da səsvermə hüquqlarını qorumaq üçün Gürcüstan dərhal "son parlament seçkiləri zamanı qeyd olunan nöqsan və çatışmazlıqların təcili aradan qaldırılması və yaxın aylarda təyin edilməli olan əsl demokra-

Tərcümə - Elçin Bayramlı

Qəbir əzabı doğrudurmu?

“Qəbir əzabı doğrudur. Quran’i-Kərimdə Nəhl, Muminun və Gafir surəsində qəbirdən qiyamətə qədər olan müddətdə yeni, ölümdən qiyamətə qədər olan müddətdə əzab çəkənlərin və cənnət həzzi dadanların haqqında məlumat verilir. Məsələn, Nəhl surəsində deyilir ki, bir mömin ölənə həqiqi mömin ölənə mələklər onu salamlayırlar deyirlər buyurun cənnətlərə, ləzzətlərə daxil olun”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında din xadimi Mircəfər Əyyubov deyib.

Mircəfər Əyyubov sözlərinə belə davam edib: “Muminun surəsində firon və fironçular haqqında deyilir. Həm də Gafir surəsində bunlar firon və onun tərəfini saxlayanlara hər səhər və hər axşam əzab verilir, qiyamət günündə isə onlar cəhənnəmə daxil olacaqlar. Yeni cəhənnəmə daxil olana qədər ölümdən qiyamətə qədər kiçik əzablarla əzab çəkirlər.

Bu barədə hədislərdə də var. Məsələn, məşhur hədislərin birində deyilir ki, Həzrəti Peyğəmbərin möhtərəm səhabələrindən biri dünyadan köçmüşdür, Həzrəti Peyğəmbər özü onun dəfn mərasimi ilə məşğul oldu, özü buyurdu ki, minlərlə mələk bu mömini, bu səhabəni qəbr evinə yola salmağa gəlib. Siz görmürsünüz mən onları görürəm. Özü öz əli ilə həmin səhabəni qəbrə qoydu, qəbri basdırdıqdan sonra mərhumun anası dedi ki, oğlum, nuş olsun sənə bu cənnət. Həzrəti Peyğəmbər soruşdu ki, ana sən haradan bildin ki, oğlum cənnətdədir? Qadın dedi ki, axı sizin kimi böyük bir şəxsiyyət

AYDINLIQ GƏTİRİLDİ

onun dəfn mərasimini şəxsən öhdəsinə götürür, qəbrini düzəldir, dua oxuyur. Özünüz də buyurursunuz ki, minlərlə mələk onu yola salmağa gəlib. Bəs cənnətə getmirse, hara gedir? Həzrəti Peyğəmbər buyurdu ki, bu saat onu qəbir sıxır. Söhbət elbətə o cismani, fiziki qəbirdən, o bədənəndən getmir, onun mənəvi, ruhani bədənindən, cismindən söhbət gedir. Bu saat onun vücudunu mənəvi qəbr sıxır, ona əzab verir. Soruşdu niyə? Peyğəmbər əleyhissəlamın cavab verdi ki, çünki bu hər nə qədər mömin şəxs olsa da hamıya yardım eləməyə, hər işi düz olsa da ailəsi ilə əlaqədə biraz problem var idi, biraz kobud idi. Ona görə də qəbr o kobudluğun əvəzində onu sıxır ki, qiyamətdə asanlıqla cənnətə getsin. Bəli, qəbr əzabı vardır. Qəbirdə ümumi sual-cavab olacaq, insanın əqidəsi haqqında sual olunacaq. Ona görə də meyid qəbrə qoyulduqdan sonra ona təlqin oxunur, yeni İslami etiqadlar ona bir təlqin olunur ki o eşitsin və asanlıqla cavab verə bilsin”.

Ayşən Vəli

Bakıda 11 elektromobildən oğurluq edən şəxs yaxalandı

Bakıda 11 elektromobildən oğurluq edən şəxs polis saxlanılıb. SİA xəbər verir ki, bu barədə Daxili İşlər Nazirliyi məlumat yayıb. Xəzər rayonu Şüvəlan qəsəbəsi ərazisində “Volkswagen” markalı elektromobildən 1500 manat pulun oğurlanması barədə polisə məlumat daxil olub. Polis əməkdaşları oğurluq əməlini törətməkdə şübhəli bilinən 36 yaşlı Mahir Məmmədovu saxlayıb.

Araşdırmalarla saxlanılan şəxsin paytaxtın digər ərazilərində də əsasən elektromo-

billərdən oğurluq etdiyi müəyyən olunub. Onun bu yolla 11 nəqliyyat vasitəsinə taladığı məlum olub. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

“SƏS” qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseynov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarınızı
dərc etməyə hazırıq!

Qış aylarında avtomobillərə hansı xidmətlər göstərməlidir?

“Qış aylarında, havaların soyuq olması ilə bağlı maşınlarada qulluq etmək lazımdır. İlk növbədə avtomobillərin təkərləri, şinilləri qış mövsümünə uyğun dəyişdirilməlidir”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında nəqliyyat üzrə ekspert Eldəniz Cəfərov deyib. Onun sözlərinə görə, qış mövsümünə uyğun olan təkərlər digər mövsüm üçün olan təkərlərdən elastikliyi ilə seçilməlidir. “Bundan əlavə olaraq avtomobillərdə radiatorun antifrizi dəyişilməlidir.

Maşının ABS-i yoxlanılmalıdır, əyləc sistemində nəzər salınmalıdır. Ümumiyyətlə, əyləc sistemi diaqnostika baxışından keçməlidir. Şüşə təmizləyən qurğuya baxış keçirilməlidir və əgər nasazlıq varsa bu aradan qaldırılmalıdır. Bundan əlavə qış təkərlərinin olması olduqca vacib bir məsələdir. Ən azından yayda istifadə olunan yararsız təkərlərlə “qışı yola verə bilərəm” anlayışından uzaq olmaq lazımdır. Digər bir qulluq isə avtomobilin mütəlx havalandırma sistemini yoxlamaqdır və sistemə diqqət etmək lazımdır. Avtomobilin elektrik sisteminə mütəlx diqqət etmək lazımdır. Çünki yayda yağış nisbətən qışa görə az olur. Qış aylarında yağışın çox olması ilə yollarımızda çox təəssüf ki, su gölməçələri yaranır və hər hansı bir təsirdən avtomobil yana bilər.

Necə ki, qışın sonları yazın ortalarına qədər bəzi avtomobillər alışıb yanır. Bəs bunun səbəbi nədir? Səbəb ondadır ki, elektrik sistemində dolan su ərp bağlayır və yay mövsümündə də başlayır yağınlar törətməyə. Ona görə hər bir sürücü bunlara

mütəlx diqqət etməlidir. Əslində avtomobillərin bu yoxlanışlarını təcrübəli sürücülərin hamısı bilməlidir, amma bizdə bir daha bunu xatırlatma kimi sürücülərin diqqətinə çatdırmaq olar”.

Ziya Hikmətoğlu

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 2700

BAŞSAĞLIĞI

Müəffər Ağazadə, Hüseynbala Mireləmov və Ağalar İdrisoğlu ailə üzvləri ilə birlikdə, filologiya elmləri doktoru, professor Rafiq Əliyevə qardaşı

Vaqif Əliyevin

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznü başsağlığı verir.